

Briuselis, 2016 m. kovo 4 d.
(OR. en)

6785/16

LIMITE

JAI 186
CFSP/PESC 180
COSI 34
COPS 66
ENFOPOL 60
COTER 24
SIRIS 36
FRONT 112
CATS 13
EDUC 75

PRANEŠIMAS

nuo:	ES kovos su terorizmu koordinatoriaus
kam:	Tarybai
Dalykas:	2015 m. vasario 12 d. Europos Vadovų Tarybos narių pareiškimo, 2015 m. lapkričio 20 d. TVR tarybos išvadų ir 2015 m. gruodžio 18 d. Europos Vadovų Tarybos išvadų įgyvendinimo padėtis

ES kovos su terorizmu koordinatoriaus ataskaitoje apžvelgiama visų priemonių, nustatytų 2015 m. vasario 12 d. Europos Vadovų Tarybos narių priimtose išvadose dėl kovos su terorizmu, įgyvendinimo pažanga. Joje taip pat atsižvelgiama į 2015 m. lapkričio 20 d. TVR tarybos išvadas (dėl terorizmo ir dėl reagavimo į radikalizaciją, vedančią prie terorizmo ir smurtinio ekstremizmo, baudžiamosios justicijos priemonėmis stiprinimo), taip pat į 2015 m. gruodžio 17–18 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas.

ES kovos su terorizmu koordinatoriaus parengtuose dokumentuose 9422/1/15, 12318/15 ir 14734/15 buvo įvertinta įgyvendinimo padėtis 2015 m. birželio, spalio ir lapkričio mėnesiais.

Remiantis ataskaita galima pateikti šias rekomendacijas:

Europolas:

- Valstybės narės turėtų deleguoti daugiau kovos su terorizmu pareigūnų, kurie padėtų Europos kovos su terorizmu centrui (ECTC). Komisijos prašoma padidinti ECTC biudžetą.
- Tos valstybės narės, kurios dar neprisideda prie ryšių punkto „Keliaujantys asmenys“ ir kitų Europolo ryšių punktų, taip pat prie Europolo informacinės sistemos (EIS) arba kurių įnašas yra palyginti nedidelis, raginamos padidinti savo įnašą.

Keleivio duomenų įrašas (PNR):

- Kai Taryba priims direktyvą dėl keleivio duomenų įrašo (PNR), valstybės narės turėtų kuo greičiau ją įgyvendinti nacionaliniu lygmeniu (nelaukti direktyva leidžiamo dvejų metų laikotarpio) ir suderinti PNR duomenų naudojimą. Palankiai vertinamas Komisijos sprendimas paskelbti kvietimą teikti paraiškas dėl dalyvavimo Vidaus saugumo fondo lėšomis finansuojamame projekte dėl informacijos apie keleivius skyrių tarpusavio sujungiamumo. Tos valstybės narės, kurios informacijos apie keleivius skyrių dar neįsteigė, raginamos panaudoti jų nacionalinėms programoms skirtą Vidaus saugumo fondo dalį, kad tai būtų padaryta.

Priemo sutartis:

- Tos valstybės narės, kurios dar nėra įdiegusios visų galimo duomenų perdavimo jungčių, turėtų kuo greičiau tai padaryti.

Eurojustas:

- Valstybės narės turėtų palengvinti Eurojusto dalyvavimą ryšių punkto „Hydra“ veikloje, kad Eurojustas galėtų laiku teikti veiksmingą paramą valstybėse narėse vykdomiems tyrimams ir baudžiamajam persekiojimui.
- Valstybės narės skatinamos intensyviau naudotis Eurojustu keitimosi informacija ir operatyvinio bendradarbiavimo srityse.
- Turėtų būti stiprinamas Eurojusto ir ECTC bendradarbiavimas.

Antrosios kartos Šengeno informacinė sistema (SIS II)

- Kuo greičiau turėtų pradėti veikti pirštų atspaudų paieškos SIS II sistemoje funkcija.
- Valstybės narės turėtų dar aktyviau teikti duomenis SIS II ir ja naudotis.
- Europolas turėtų kuo greičiau išplėtoti sistemingos paieškos SIS II sistemoje funkciją.
- FRONTEX turėtų būti suteikta prieiga prie SIS II siekiant pagerinti rizikos analizę ir nustatyti įtartinus keliavimo atvejus.
- SIS II kaip tyrimo priemonės naudojimas turėtų būti kuo intensyvesnis.
- Darbas, kurio ėmėsi pirmininkaujantys Nyderlandai siekdami nustatyti su SIS II naudojimu susijusias teisinės, technines bei praktines kliūtis ir gerosios patirties pavyzdžius, turėtų būti rezultatyvus – birželio mėn. posėdžiausiančiai TVR tarybai turėtų būti pateikta rekomendacijų.

Sistema EURODAC:

- Valstybių narių teisėsaugos institucijos ir Europolas turėtų visiškai prisijungti prie sistemos EURODAC ir turėtų galėti atlikti paiešką šioje sistemoje siekiant užkirsti kelią sunkiems nusikaltimams ir teroristiniams nusikaltimams, juos nustatyti ir juos tirti.

Interpolas:

- Tos valstybės narės, kurios dar neįdiegė elektroninės prieigos prie Interpolo duomenų bazių visuose savo išorės sienos perėjimo punktuose, turėtų kuo greičiau tai padaryti.
- Komisijos prašoma padėti valstybėms narėms užtikrinti duomenų apie pavogtus ir pamestus kelionės dokumentus (PPKD) kokybę.

Sienu saugumas:

- Turėtų būti įvertinta valstybių narių pažanga atliekant būtinus sistemingus ES piliečių patikrinimus. Valstybės narės raginamos prireikus atnaujinti technologijas.
- Visų pirma migrantų antplūdžio valdymo centruose turi būti intensyvinamas registravimo procesas ir saugumo patikrinimai naudojantis atitinkamomis duomenų bazėmis (technologijos, aprūpinimas darbuotojais, procesai).
- Valstybės narės turėtų deleguoti papildomų ekspertų, kurie padėtų FRONTEX atlikti sistemingas kryžmines informacijos patikras migrantų antplūdžio valdymo centruose ir padėtų Europolui vykdyti antros linijos patikrinimus.
- Migrantų antplūdžio valdymo centruose ir kitose migrantų atvykimo vietose pirmenybė turėtų būti teikiama padirbtų tuščių pasų blankų nustatymui.
- Europolas ir FRONTEX turėtų kuo greičiau pradėti sistemingai keistis asmens duomenimis.

ES Internetinės informacijos žymėjimo padalinys

- Valstybės narės ir Europolas turėtų bendradarbiauti, kad būtų padidintas Europolo IRU atliekamo informacijos žymėjimo atvejų skaičius.

Reabilitacijos programos

- Valstybės narės raginamos pasinaudoti Komisijos teikiamu finansavimu reabilitacijos programoms plėtoti.

Apžvalga

Ši ataskaita rodo, kad nors pažanga daroma visose srityse, būtina skubiai dar labiau pagerinti padėtį dalijimosi informacija ir sienų saugumo srityse.

2015 m., ypač po 2015 m. gruodžio 4 d. įvykusio paskutinio TVR tarybos posėdžio, **dalijimasis informacija ir operatyvinis bendradarbiavimas** pasitelkiant Europolą ir Eurojustą labai pagerėjo, palyginti su 2014 m. Beveik visos valstybės narės jau prijungtos prie Europolo tinklo SIENA kovai su terorizmu skirtos dalies (likusios 3 valstybės narės turėtų būti prijungtos 2016 m. kovo mėn.).

Tačiau informacija, kuria dalijamasi, vis dar neatspindi grėsmės: nors šiuo metu, palyginti su praėjusiais metais, Europolo **ryšių punkto „Kelijantys asmenys“** duomenų bazėje asmens bylų yra penkis kartus daugiau, į analizės darbo bylą ES valstybės narės tėra suvedusios tik 2 786 įrašus apie patikrintus užsienio teroristus kovotojus. Į **Europos informacinę sistemą (EIS)** valstybės narės yra suvedusios tik 1 473 įrašus apie užsienio teroristus kovotojus. Įrašų nėra daug, nors tinkamai pagrįsti duomenys rodo, kad apie 5 000 ES piliečių išvyko į Siriją ir Iraką, kad prisijungtų prie „Da'esh“ ir kitų ekstremistinių grupių. Taip pat reikėtų pažymėti, kad daugiau kaip 90 % valstybių narių įrašų apie patikrintus užsienio teroristus kovotojus, 2015 m. įvestų į ryšių punkto „Kelijantys asmenys“ duomenų bazę, tenka tik 5 valstybėms narėms. Ne visi įrašai apie patikrintus užsienio teroristus kovotojus yra sistemingai įvedami į **SIS II** ir Europolo **EIS**. Po gruodžio mėn. TVR tarybos posėdžio **ryšiai pagal Priumo sutartį** suintensyvėjo, tačiau šioje srityje reikia daryti tolesnę pažangą. Be to, būtina gerinti duomenų kokybę (bendras apibrėžtis ir formatus) ir vienodai naudoti sistemas (visų pirma įvedant SIS II perspėjimus).

2015 m. Eurojuste buvo užregistruota tik 18 operatyvinių bylų dėl užsienio teroristų kovotojų ir su Eurojustu buvo pasikeista informacija tik apie 104 vykdomo baudžiamojo persekiojimo dėl terorizmo atvejus. Padėtis nėra gera, nors pagal atitinkamą Tarybos sprendimą valstybės narės privalo dalytis informacija su Eurojustu apie visus baudžiamojo persekiojimo atvejus.

Europolo darbo grupė „Fraternité“, kuri buvo įsteigta Prancūzijos valdžios institucijų prašymu tam, kad padėtų atlikti 2015 m. lapkričio mėn. Paryžiuje įvykdytų išpuolių tyrimus, galėtų būti pavyzdžiu kaip 2016 m. sausio mėn. įsteigtas Europolo Europos kovos su terorizmu centras (ECTC) galėtų remti valstybės nars atliekant kovos su terorizmu tyrimus ateityje. Kelios valstybės narės jau išsipareigojo deleguoti ekspertų į darbo grupę ir jungtines ryšių palaikymo grupes, kurios padeda ECTC. Šiuo metu 2016 m. finansinių metų biudžete nenumatyta jokių papildomų etatų ECTC įsteigimui ir jo pagrindiniams rėmimo pajėgumams, visų pirma ES Internetinės informacijos žymėjimo padaliniiui (IRU) ir finansinės žvalgybos padalinių tinklui „FIU.net“.

Europos Vadovų Taryba yra paprašiusi prioriteto tvarka stengtis užtikrinti **atitinkamų ES duomenų bazių sąveikumasaugumo patikrinimų** tikslu. Kadangi po to, kai buvo sukurtos duomenų bazės, saugumo aplinka ir grėsmių pobūdis pakito, technologijos patobulėjo, o ES teisinė sistema pasikeitė, būtina viską išsamiai apsvarstyti. Tai bus sudėtingos diskusijos, kuriose ES turės apibrėžti

□ „sąveikumą“ ir

kuriais reglamentuojama SIS II ir sistema EURODAC (tikimasi, kad Komisija šiais metais pateiks pasiūlymus). Nacionaliniu lygmeniu SIS turėtų būti aktyviau naudojama kaip patobulinta tyrimų priemonė, o ne vien kaip saugumo patikrinimų priemonė. Valstybių narių teisėsaugos institucijos ir Europolas turėtų būti visiškai prijungti prie sistemos EURODAC ir turėtų galėti paiešką šioje sistemoje siekiant užkirsti kelią sunkiems nusikaltimams ir teroristiniams nusikaltimams, juos nustatyti ir juos tirti. Komisija rengiasi įgyvendinti pirštų atspaudų funkcijų naudojimo tapatybės nustatymo tikslais sistemą – tam reikia sukurti automatizuoto pirštų atspaudų atpažinimo sistemą.

Europolo ir FRONTEX prijungimas prie ES duomenų bazių yra vienas iš lapkričio 20 d. išvadose išdėstytų prioritetų; jį įgyvendinti tebėra iššūkis. Bendradarbiaudamas su Komisija Europolas stengiasi pagerinti savo prieigą prie SIS II ir geriau naudotis šia sistema, kad galėtų atlikti paketinę paiešką palygindamas informaciją su savo duomenų bazėmis ir pradėtų šia sistema naudotis sistemingai, o ne rankiniu *ad hoc* būdu. Europolas taip pat rengia pasiūlymą dėl prieigos prie Vizų informacinės sistemos ir sistemos EURODAC (prie kurios jis dar nėra prijungtas) užtikrinimo.

Europolas ir FRONTEX sudarė veiklos susitarimą ir jau gali dalytis asmens duomenimis. Kad dalijimasis asmens duomenimis būtų sistemingas, reikia parengti jo sąlygas.

Kalbant apie **saugumą prie išorės sienų**, iki 2016 m. kovo mėn. dar ne visos valstybės narės yra įdiegusios elektroninę prieigą prie atitinkamų Interpolo duomenų bazių visuose išorės sienos perėjimo punktuose ir automatizuotą kelionės dokumentų tikrinimą. Valstybės narės raginamos sistemingai įvesti į SIS II visus įrašus apie užsienio teroristus kovotojus. Tai būtina siekiant pagerinti sistemą, be kita ko, užtikrinti geresnės kokybės informacijos sklaidą tiek pačių perspėjimų, tiek papildomų duomenų atžvilgiu. Remiantis valstybių narių atsakymais į pirmininkaujančios valstybės narės parengtą klausimyną, šiuo metu spręstinos problemos yra šios: perspėjimų dėl slaptų arba specialiųjų patikrinimų suderinamumas su kitų kategorijų perspėjimais ir informacija apie su tokiais perspėjimais susijusias atitiktis; perspėjimų pagal 36 straipsnį nesuderinamumas su perspėjimais pagal 26 straipsnį (kai Europos arešto orderis dėl užsienio teroristo kovotojo išduodamas kitoje valstybėje narėje, perspėjimą pagal 36 straipsnį pateikusi tarnyba nebus informuota); skirtingas valstybių narių reagavimas į perspėjimus dėl užsienio teroristų kovotojų pagal 36 straipsnio 2 dalį ir 36 straipsnio 3 dalį; galimas nepakankamas pagrindas areštuoti užsienio teroristą kovotoją po slapto patikrinimo remiantis 36 straipsnio 3 dalimi; ir informacijos apie perspėjimą trūkumas (tai sukelia sunkumų atskiriant užsienio teroristų kovotojų veiklą nuo kitų nusikaltimų).

Be to, perspėjimų SIS II sistemoje skaičiaus (2015 m. gruodžio 31 d. duomenimis, nacionalinio saugumo tikslais buvo įvesti 7 945 įrašai pagal 36 straipsnio 3 dalį) ir ES valstybių narių į EIS įvestų įrašų skaičiaus (iki 2016 m. sausio mėn. pabaigos buvo įvesti 1 473 įrašai apie užsienio teroristus kovotojus) skirtumai rodo, kad trūksta abiejų sistemų suderinamumo. Visi įrašai apie užsienio teroristus kovotojus, kuriuos valstybės narės įveda į SIS II, taip pat turėtų būti automatiškai perduodami į EIS. Konfidencialios pobūdžio papildoma informacija turėtų būti dalijamasi analizės tikslais su Europolo ryšių punktu „Kelijantys asmenys“ (duomenis pateikusiam subjektui suteikiant visišką duomenų nuosavybės kontrolę).

Saugumo patikrinimai ir registravimo procesas pabėgėlių antplūdžio valdymo centruose

pagerėjo, tačiau šiose srityse būtina toliau daryti pažangą. Remiantis 2015 m. lapkričio 20 d. išvadomis, koordinuojant Europolui rengiamasi siųsti pareigūnus siekiant sustiprinti antrinę saugumo kontrolę; tam reikės valstybių narių paramos, be kita ko, reikės, kad jos atsiųstų patirties turinčių deleguotųjų nacionalinių ekspertų ir reikės suteikti reikiamą finansavimą Europolui. Sirijoje bei Irake pavogti ir vėliau „Da'esh“ naudojami tušti pasų blankai yra didelė problema. Būtina skubiai imtis veiksmų šiai problemai spręsti. Prancūzija pasiūlė apsvarstyti galimybę į migrantų antplūdžio valdymo centrus ir kitas migrantų atvykimo vietas išsiųsti specializuotas grupes, kurioms būtų pavesta nustatyti šiuos tuščius pasų blankus (padirbtus dokumentus).

Į visus migrantų antplūdžio valdymo centrus jau buvo nusiųsti FRONTEX aukšto lygio dokumentų ekspertai; jie tiesiogiai bendradarbiauja su patikros grupėmis, kad padėtų taikyti tapatybės nustatymo procedūras. Taip pat bus svarbu **įvertinti pažangą, padarytą** siekiant užtikrinti **būtinus automatizuotus ir sistemingus** informacijos atitinkamose duomenų bazėse **patikrinimus**, kuriuos valstybės narės turi atlikti prie ES išorės sienų.

Pažanga daroma įvairiose su **šaunamaisiais ginklais** susijusiose srityse, be kita ko, padidėjo su ES politikos ciklo šaunamųjų ginklų prioritetu susijusioje veikloje dalyvaujančių valstybių narių skaičius (nuo 13 iki 20). Bus svarbu koordinuoti įvairių iniciatyvų įgyvendinimą. Tačiau daugiau valstybių narių turi dalyvauti bandomajame projekte, kuriuo siekiama sukurti bendrą įvesties ir paieškos šaunamiesiems ginklams skirtoje SIS II dalyje ir Interpolo duomenų apie neteisėtus ginklus ir jų sekimo valdymo sistemos (iARMS) duomenų bazėje sąsają (kol kas projekte dalyvauja tik dvi valstybės narės).

Terorizmo finansavimo sekimo programa (TFSP) yra labai vertinga siekiant susekti teroristų finansavimo veiklą. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad TFSP neapima bendroje mokėjimų eurais erdvėje (SEPA) atliekamų sandorių, tinkamu metu turėtų būti apsvarstyta galimybė sukurti TFSP papildančią ES sistemą, kaip pasiūlė ir Komisija ES veiksmų plane dėl teroristų finansavimo (paskelbtas 2016 m. vasario mėn. pradžioje).

Nors Komisija numatė finansavimą, skirtą padėti valstybėms narėms plėtoti kalėjimuose ir laisvėje vykdomas **reabilitacijos programas**, nedaug valstybių narių pateikė paraiškas reaguodamos į pirmąjį tokį kvietimą. Šiose programose daugiausiai dėmesio skiriama rizikos įvertinimo metodikai. Kitą kvietimą teikti paraiškas Komisija paskelbs 2016 m. viduryje ir valstybės narė galės pasinaudoti tokia galimybe.

Galiausiai, **suintensyvinti veiksmai kovos teroristine propaganda srityje** (pvz., pasitelkiant ES IRU Europole ir atitinkamas interneto paslaugų teikėjų savireguliacijos priemones). Tačiau būtinos tolesnės pastangos siekiant padidinti informacijos žymėjimo socialinės žiniasklaidos platformose atvejų skaičių.

Išsamus pastarojo meto ir planuojamos veiklos kovos su terorizmu ir smurtiniu terorizmu srityse aprašymas

Turinys

I. PILIEČIŲ SAUGUMO UŽTIKRINIMAS

1. Keleivio duomenų įrašas (PNR)..... 12

2. Dalijimasis informacija ir operatyvinis bendradarbiavimas..... 12

(Europolas; Priemo sutartis; atitinkamų duomenų bazių sąveikumo užtikrinimas saugumo patikrinimų tikslais; struktūrizuotas ir daugiašalis požiūris į operatyvinį bendradarbiavimą kovos su terorizmo grėsmėmis srityje; Pamatinio sprendimo dėl kovos su terorizmu atnaujinimas; Tarybos pamatinio sprendimo dėl ECRIS atnaujinimas; Eurojustas)

3. Išorės sienų kontrolė..... 20

(Tikslinė Šengeno sienų kodekso peržiūra; tvirtas teisinis FRONTEX dalyvavimo kovoje su terorizmu bei organizuotu nusikalstamumu ir priegios prie atitinkamų duomenų bazių pagrindas; duomenų įvedimas į SIS II ir naudojimasis ja; SIS II biometriniai duomenys; naudojimasis Interpolo duomenų bazėmis; bendrų rizikos rodiklių įgyvendinimas; migrantų antplūdžio valdymo centrų / FRONTEX saugumo aspektų įgyvendinimas; migracijos krizės valdymas naudojantis IPCR. Saugumas ir migrantų antplūdžio valdymo centrai; FRONTEX, Europolo ir Eurojusto bendradarbiavimas / saugumo patikrinimai migrantų atžvilgiu

4. Šaunamieji ginklai ir sprogmenys 28

5. Saugumo tarnybos 29

6. Kova su terorizmo finansavimu..... 30

(ES ir JAV TFSP; FIU.net)

7.	Tinklų ir informacijos saugumo direktyva	32
8.	E. įrodymai	33

II. RADIKALIZACIJOS PREVENCIJA IR VERTYBIŲ APSAUGA

1.	Prevenција. Bendrieji aspektai	34
	(Informacijos apie radikalizaciją tinklo (RAN) kompetencijos centras)	
2.	Internetas	35
	(ES internetinės informacijos žymėjimo padalinys (IRU); ES interneto forumas; Sirijos strateginės komunikacijos patarimoji grupė (SSCAT))	
3.	Reagavimas į radikalizaciją baudžiamosios justicijos priemonėmis	37
4.	Radikalizacijos prevencija švietimo, tolerancijos skatinimo ir kovos su diskriminacija, rasizmu ir ksenofobija priemonėmis	39
	(Švietimas; kova su rasizmu ir ksenofobija; smurtą ir nepakantumą skatinančio neapykantos kurstymo internete plitimo problemos sprendimas; informacinių priemonių rinkinys, skirtas pagarbai, tolerancijai ir nediskriminavimui Europos Sąjungoje propaguoti)	

III. BENDRADARBIAVIMAS SU MŪSŲ TARPTAUTINIAIS PARTNERIAIS

	(Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos (MENA) regionas ir Turkija; Vakarų Balkanai; aviacijos saugumas)	41
--	--	----

I. PILIEČIŲ SAUGUMO UŽTIKRINIMAS

1. Keleivio duomenų įrašas (PNR)

Praėjus ketveriems su puse metų po to, kai Komisija pateikė pasiūlymą dėl direktyvos dėl PNR, 2015 m. gruodžio 4 d. Taryba patvirtino su Europos Parlamentu sutartą kompromisinį tekstą dėl direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo dėl jų tikslais. LIBE komitetas patvirtino tekstą 2015 m. gruodžio 10 d. Europos Parlamentas dėl direktyvos balsuos vasarą, po to direktyva bus pateikta Tarybai priimti. Ją priėmus, valstybės narės per dvejus metus turės užtikrinti, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad būtų laikomasi šios direktyvos. **Valstybės narės turėtų paspartinti įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu, kad šios direktyvos būtų pradėta laikytis kuo greičiau.**

Pagal naująją direktyvą oro vežėjai privalės teikti valstybių narių institucijoms PNR duomenis, susijusius su skrydžiais į ES arba iš jos. Taip pat valstybėms narėms bus leidžiama rinkti PNR duomenis, susijusius su (tam tikrais) ES vidaus skrydžiais (tačiau jos nebus įpareigos tos daryti). Kiekviena valstybė narė privalės įsteigti vadinamąją informacijos apie keleivius skyrių, kuris iš oro vežėjų gaus PNR duomenis. Komisija padėjo kelioms valstybėms narėms įsteigti informacijos apie keleivius skyrius ir raginama padėti likusioms valstybėms narėms.

2. Dalijimasis informacija ir operatyvinis bendradarbiavimas

Klausimas dėl dalijimosi informacija buvo aptartas 2016 m. sausio 25 d. Hagoje įvykusiame neformaliame TVR ministrų posėdyje. 2016 m. kovo 1 d. pirmininkaujantys Nyderlandai organizuoja aukšto lygio susitikimą kovos su teroristų kelionėmis tema, kuriame bus aptarta padėtis teroristų kelionių išsiaiškinimo, kovos su tokiomis kelionėmis ir keitimosi informacija srityse, siekiant nustatyti veiksmingo keitimosi informacija kliūtis ir pateikti pasiūlymų, kaip pagerinti padėtį.

– **Europolas**

2016 m. sausio 1 d. Europole pradėjo veikti **Europos kovos su terorizmu centras (ECTC)**. Tai – platforma, kuria naudojamosi valstybės narės valstybės narės gali intensyviau dalytis informacija ir intensyvinti operatyvinį bendradarbiavimą šiais klausimais: užsienio teroristų kovotojų stebėsenos ir jų veiklos tyrimo; neteisėtos prekybos šaunamaisiais ginklais; teroristų finansavimo ir papildomų tyrimo kryptių nustatymo. Valstybės narės gali naudotis įvairiais Europolo pajėgumais organizuoto nusikalstamumo ir kibernetinių nusikaltimų srityje. ECTC veikia kaip kovos su terorizmu informacijos centras ES valstybių narių teisėsaugos institucijoms (ir ne tik joms) ir teikia operatyvinę paramą valstybėms narėms atliekant tyrimus, juos koordinuoja ir teikia ekspertines žinias, taip pat užtikrina strateginius paramos pajėgumus, be kita ko, kovojant su socialinės žiniasklaidos naudojimu radikalizacijos tikslais.

Prancūzijos valdžios institucijų prašymu 2015 m. gruodžio 7 d. Europole buvo įsteigta **darbo grupė „Fraternité“**, skirta ilgalaikiai paramai atitinkamoms tyrimų institucijoms teikti. Bendra darbo grupės „Fraternité“ užduotis – padėti atlikti kovos su terorizmu tyrimus Europoje po 2015 m. lapkričio 13 d. Paryžiuje įvykdytų teroristinių išpuolių. Iš Europolo buvo paskirta daugiau kaip 60 pareigūnų pirmojo reagavimo paramos veiklai vykdyti. Šiuo metu 21 Europolo pareigūnas nuolat teikia tiesioginę paramą darbo grupei „Fraternité“; ši darbo grupė yra pavyzdinis atvejis, kaip ECTC būtų galima panaudoti ateityje. 2016 m. finansinių metų biudžete **kol kas** nenumatyta **jokių papildomų etatų** ECTC įsteigimui, įskaitant ES Internetinės informacijos žymėjimo padalinį (ES IRU) ir finansinės žvalgybos padalinių tinklą „FIU.net“. 2015 m. gruodžio mėn. Europolas pateikė Europos Komisijai pasiūlymą dėl ECTC išteklių.

Kelios valstybės narės, įskaitant Austriją (parama darbo grupei „Dumas“), Jungtinę Karalystę, Vokietiją, Ispaniją ir Prancūziją, savo Europolo ryšių biuruose paskyrė papildomų darbuotojų darbui kovos su terorizmu srityje remti (Jungtinė ryšių palaikymo grupė sustiprintiems tarpvalstybiniais tyrimams). Darbo grupei „Fraternité“, kuriai pavesta padėti atlikti Paryžiuje įvykdytų išpuolių tyrimus, šiuo metu padeda keturi deleguotieji nacionaliniai ekspertai – 3 iš Prancūzijos ir 1 iš Ispanijos. Valstybių narių prašoma **deleguoti dar daugiau kovos su terorizmu srities pareigūnų**, kurie padėtų Europolo Europos kovos su terorizmu centrui.

Valstybės narės padarė didelę pažangą, kad kovos su terorizmu institucijos būtų prijungtos prie konkrečios **Saugaus keitimosi informacija tinklo programos (SIENA)** dalies, skirtos kovai su terorizmu. 2015 m. gruodžio mėn. pradžioje prie tinklo SIENA kovai su terorizmu skirtos dalies buvo prijungtos tik 15 ES valstybių narių, šiuo metu jau yra prijungtos 25 valstybės narės (tikimasi, kad netrukus bus prijungtos likusių trijų valstybių narių kovos su terorizmu institucijos). Iki 2016 m. sausio mėn. pabaigos prisijungė šešios trečiosios valstybės. 2016 m. (planuojama trečią ketvirtį) tinklui SIENA bus suteikta aukštesnio laipsnio slaptumo žyma – „EU Confidential“. Tikimasi, kad ateityje **Policijos darbo grupės terorizmo klausimu (PWGT) ryšių tinklo**, šiuo metu veikiančio „EU Secret“ lygmeniu, prieglobos paslaugas perims Europolas ir šis tinklas bus į jį integruotas, taip užtikrinant papildomą ir suderintą kovos su terorizmu institucijų ryšių infrastruktūrą visoje ES.

Remdamasis Komisijos atliktu techniniu ir teisiniu įvertinimu, Europolas jau ėmėsi priemonių, kad įgyvendintų 2015 m. lapkričio 20 d. Tarybos išvadą, kuriose prašoma „[sudaryti Europolui galimybę] **sistemiškai tikrinti Europolo duomenų bazes atliekant kryžmines patikras su SIS II**“, įdiegiant pakietinės paieškos SIS funkciją. Europolas peržiūrėjo savo 2016 m. darbo planą, kad pagerintų prieigą prie didelės apimties duomenų bazių, įskaitant SIS II, VIS ir sistemą EURODAC, ir atsižvelgtų į poreikį spręsti su sistemų sąveikumu susijusius klausimus. Šiuo metu Europolas patikrinimus SIS II sistemoje atlieka rankiniu būdu ir sistema naudojasi ribotai (tik 741 paieškos atvejais per pirmus Europolo prijungimo prie SIS II metus, t. y. 2015 m.). Pagal SIS II reglamentuojančius teisės aktus Europolas negali įvesti perspėjimų į SIS II ir neturi prieigos prie perspėjimų apie dingusius asmenis, draudimą atvykti į valstybės narės teritoriją ar būti joje. Be to, Europolas negali perkelti SIS II esančių duomenų į jokią Europolo naudojamą ar jame esančią duomenų rinkimo bei tvarkymo kompiuterinę sistemą ir negali persisiųsti ar kitaip kopijuoti jokios SIS II dalies.

SIS II turėtų tapti svarbiu informacijos šaltiniu, papildančiu Europolo turimus kriminalinės žvalgybos duomenis. Pavyzdžiui, į SIS II įvesti duomenys apie konkretų asmenį ar transporto priemonę remiantis Tarybos sprendimo dėl SIS II 36 straipsniu („slapti patikrinimai“) galėtų suteikti Europolui informacijos apie tai, kad kita valstybė narė tuo metu atlieka tyrimą to konkretaus subjekto (objekto) atžvilgiu. Europolui suteikta galimybė atlikti informacijos, gautos savo ryšių kanalais (visų pirma iš SIS II nedalyvaujančių valstybių narių ar trečiųjų šalių) kryžmines patikras, palyginant tokią informaciją su SIS II esančia informacija, padėtų sustiprinti Europolo kaip ES informacijos centro funkciją. 2016 m. Europolas planuoja išplėtoti pajėgumus, kad galėtų reguliariai atlikti pakietines paieškas SIS II. Tai ypač svarbu informacijos, gautos iš Šengeno erdvei nepriklausančių šalių, kryžminės patikros atveju.

Europolas dar neturi prieigos nei prie **Vizų informacinės sistemos (VIS)**, nei sistemos **EURODAC** (Europolas ketina prisijungti prie šios duomenų bazės per Nyderlandų nacionalinį prieigos punktą). Norint sustatyti, kokia tvarka yra tinkamiausia, prireiks šiek tiek laiko. 2016 m. Europolas parengs pasiūlymą dėl kryžminės patikros pajėgumų. Svarstant šį klausimą bus atsižvelgta ir į VIS, ir į sistemą EURODAC.

Palyginti su 2014 m., 2015 m. valstybių narių indėlis į Europolo priemones ir naudojimas jomis gerokai suintensyvėjo. Tačiau šiomis priemonėmis vis dar neatspindimas grėsmės mastas. Pavyzdžiui, į ryšių punkto „Kelijantys asmenys“ duomenų bazę įvesti įrašai apie mažiau nei pusę Europos užsienio teroristų kovotojų, palyginti su numanomu jų skaičiumi. Būtinai tolesni patobulinimai.

Europolo informacinėje sistemoje (EIS) – visoms valstybėms narėms tiesiogiai prieinamoje informacijos sistemoje – šiuo metu saugoma informacija, įskaitant trečiųjų šalių (daugiausia Interpolo) pateiktus duomenis, apie daugiau kaip 3 800 užsienio kovotojų ir susijusių bendrininkų. Po 2015 m. lapkričio mėn. įvykdytų išpuolių Paryžiuje įrašų apie su terorizmu susijusius subjektus skaičius padidėjo ir šiuo metu siekia iš viso daugiau kaip 7 700 (t. y. įrašų apie subjektus skaičius padidėjo daugiau kaip du kartus, atsižvelgiant į tai, kad 2015 m. trečiojo ketvirčio pabaigoje buvo įvesti 3 732 įrašai apie su terorizmu susijusius subjektus). Šiuo metu į EIS įvesta daugiau kaip 4 300 įrašų apie su terorizmu susijusius asmenis (įskaitant pirmiau minėtą užsienio kovotojų ir bendrininkų skaičių). ES valstybių narių teikiamų užklausų EIS skaičius nuo 2014 m. (367 922 užklausos) iki 2015 m. (598 652 užklausos) padidėjo 63 %. 2014 m. ES valstybės narės į EIS buvo įvedusios tik 18 įrašų apie užsienio teroristus kovotojus. 2016 m. sausio mėn. pabaigoje ES valstybės narės į EIS buvo įvedusios iš viso 1 473 įrašus apie užsienio teroristus kovotojus. Tai didelis padidėjimas, tačiau vis dar neatspindimas visos grėsmės mastas.

Ryšių punkto „Kelijantys asmenys“ duomenų bazėje šiuo metu yra 18 572 asmens bylos. Beveik prieš metus buvo tik 3 600 įrašų. Į šį bendrą skaičių (apimantį taip pat bendrininkus ir pan.) šiuo metu įtraukta 4 714 įrašų apie patikrintus kelijančius užsienio teroristus kovotojus. Iš šių 4 714 įrašų apie užsienio teroristus kovotojus ES valstybės narės iki 2015 m. pabaigos įvedė 2 407 įrašus apie patikrintus užsienio teroristus kovotojus, o 2016 m. pranešė apie papildomus 379 užsienio teroristus kovotojus (t. y. iš viso 2 786 užsienio teroristai kovotojai). Tai reiškia, kad nuo paskutinės kovos su terorizmu koordinatoriaus ataskaitos pateikimo 2015 m. lapkričio mėn. patikrintų užsienio teroristų kovotojų skaičius padidėjo 1 023 asmenimis. Dabartinė padėtis nurodyta remiantis daugiau kaip 1 900 atskirais valstybių narių ir susijusių partnerių iki šiol įvestais įrašais (prieš metus buvo apie 600 įrašų). 2016 m. duomenys jau rodo didelį padidėjimą, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu praėjusiais metais. Tačiau reikėtų pažymėti, kad daugiau kaip 90 % ES valstybių narių įrašų apie patikrintus užsienio teroristus kovotojus, 2015 m. įvestų į ryšių punkto „Kelijantys asmenys“ duomenų bazę, tenka tik 5 valstybėms narėms.

Tos valstybės narės, kurios vis dar neprisideda prie ryšių punkto „Keliaujantys asmenys“ ir kitų Europolo ryšių punktų arba prisideda prie jų daug mažesniu mastu, raginamos padidinti savo įnašą.

Europolo analizės darbo bylų dėl terorizmo ryšių punkto „Hydra“ (islamistinis terorizmas) duomenų bazėje šiuo metu yra daugiau kaip 620 000 duomenų bylų, tarp jų – 64 000 asmens bylų (įskaitant įtariamuosius, bendrininkus ir pan.; 2015 m. papildomai įvesta daugiau kaip 3 500 asmens bylų) ir daugiau kaip 11 000 bylų, susijusių su tinklais ir organizacijomis (per 300 bylų daugiau nei 2015 m. pradžioje). Šie duomenys yra nuolat atnaujinami bendradarbiaujant su Europolo partneriais ir yra grindžiami daugiau kaip 12 800 įrašų, iki šiol įvestų į ryšių punkto „Hydra“ duomenų bazę (2015 m. įrašų skaičius padidėjo 12 %). 2015 m. valstybės narės į ryšių punkto „Hydra“ duomenų bazę įvedė beveik du kartus daugiau įrašų nei 2014 m. (padidėjimas nuo 543 iki 1 031); 2015 m. valstybės narės į ryšių punkto „Hydra“ duomenų bazę įvedė beveik tris kartus daugiau duomenų apie fizinius asmenis nei 2014 m. (padidėjimas nuo 1 589 iki 4 398). **Rekomenduotina, kad valstybės narės palengvintų Eurojusto dalyvavimą ryšių punkto „Hydra“ veikloje, siekiant užtikrinti, kad Eurojustas galėtų laiku teikti veiksmingą paramą valstybėse narėse vykdomiems tyrimams ir baudžiamajam persekiojimui.**

– *Priumo sutartis*

Taikydamos Priumo sutartyje (2008 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimas 2008/615/TVR) numatytą keitimosi duomenimis mechanizmą, valstybės narės teisėsaugos ir kovos su terorizmu tikslais suteikia viena kitai tarpusavio prieigą prie savo kriminalistikos biometrinių duomenų bazių (DNR, pirštų atspaudai), taip pat prie savo transporto priemonių registracijos duomenų. 2016 m. sausio mėn. duomenimis, 22 valstybės narės perduoda DNR duomenis (2015 m. lapkričio mėn. pabaigoje – 21 valstybė narė), 21 valstybė narė perduoda pirštų atspaudų duomenis (anksčiau buvo 20) ir 20 valstybių narių perduoda transporto priemonių registracijos duomenis (padidėjimas, palyginti su 2015 m. lapkričio mėn. pabaiga – tada buvo 18 valstybių narių). Nuo 2015 m. gruodžio mėn. įvykusio TVR tarybos posėdžio gerokai padidėjo jungčių pagal Priumo sutartį tarp 22 valstybių narių skaičius (septynios naujos jungtys siekiant keistis DNR duomenimis; 18 naujų jungčių siekiant keistis pirštų atspaudų duomenimis). Tačiau keturios valstybės narės, kurios yra Priumo sutarties šalys, neperduoda jokių duomenų ir dauguma valstybių narių vis dar neišnaudoja visų galimybių, kurias teikia visiškasis tarpusavio sujungiamumas šių trijų duomenų rūšių atžvilgiu. Tai daugiausia lemia techninės ar organizacinės problemos; jos turi būti išspręstos nacionaliniu lygmeniu.

– ***Atitinkamų duomenų bazių sąveikumo užtikrinimas saugumo patikrinimų tikslais***

Pirmoji diskusija dėl ES duomenų bazių sąveikumo įvyko 2016 m. kovo 2–3 d. Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatiniam komitete (COSI). Bus svarbu apibrėžti sąveikumą ir užmojo mastą, atsižvelgiant į padidėjusią grėsmę ir technologinę plėtrą. Pažangiai valdomų sienų dokumentų rinkinio (jis turi būti paskelbtas kovo mėn. pabaigoje) kontekste Komisija ketina paskelbti komunikatą visų pirma dėl vieno aspekto – kaip galima užtikrinti didesnį užklausų, pateikiamų sienų ir teisėsaugos IT sistemose, efektyvumą. Sąveikumas taip pat bus svarbus atnaujinant reglamentus dėl SIS II ir sistemos EURODAC.

– ***Struktūrizuotas ir daugiašalis požiūris į operatyvinį bendradarbiavimą kovos su terorizmo grėsmėmis srityje***

Pirmoji COSI diskusija surengta 2016 m. kovo 2–3 d. siekiant išnagrinėti galimybę parengti metodiką, skirtą struktūrizuotam ir daugiašaliam požiūriui į operatyvinį bendradarbiavimą kovos su terorizmo grėsmėmis srityje.

– ***Pamatinio sprendimo dėl kovos su terorizmu atnaujinimas***

2015 m. gruodžio 2 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Direktyvos dėl kovos su terorizmu, kuria atnaujinamas galiojantis Pamatinis sprendimas 2002/475/TVR. Siūloma direktyva nustatoma išplėsta kriminalizavimo sistema, taikoma nusikalstamiems veiksams, susijusiems su užsienio teroristų kovotojų reiškiniu, vadovaujantis JT Saugumo Tarybos rezoliucijoje 2178 (2014) nustatytais reikalavimais ir Europos Tarybos (ET) konvencijos dėl terorizmo prevencijos papildomu protokolu, ES vardu pasirašytu 2015 m. spalio 22 d. Protokolo nuostatas perkėlus į ES teisę bus suteikta galimybė galutinai ES vardu sudaryti ET papildomą protokolą, jeigu tam pritaris Europos Parlamentas. Nuo 2016 m. sausio mėn. Materialinės baudžiamosios teisės darbo grupėje vykusiose intensyviose derybose buvo parengtas ir 2016 m. kovo 11 d. TVR tarybai pateiktas kompromisinis tekstas, kuriuo remiantis bus siekiama susitarti dėl bendro požiūrio. Tai sudarys sąlygas Tarybai pradėti derybas su Europos Parlamentu taikant įprastą teisėkūros procedūrą, kad būtų galutinai priimtas direktyvos projektas.

Tarybos pamatinio sprendimo dėl ECRIS atnaujinimas

2016 m. sausio 19 d. Komisija priėmė pasiūlymą iš dalies pakeisti ir modernizuoti 2012 m. sukurtą Europos nuosprendžių registrų informacinę sistemą (ECRIS). Šiuo pasiūlymu siekiama Europos Sąjungoje palengvinti keitimąsi informacija iš nuosprendžių registro apie ne ES piliečius. Juo bus užtikrinta, kad būtų išnaudotos visos ECRIS teikiamos galimybės – ji jau yra plačiai naudojama keičiantis informacija iš nuosprendžių registro apie ES piliečius. Tikimasi, kad dėl Tarybos bendro požiūrio dėl siūlomos direktyvos bus susitarta 2016 m. birželio mėn.

– Eurojustas

Palyginti su 2014 m., 2015 m. keitimasis informacija ir operatyvinis bendradarbiavimas Eurojusto sistemoje labai **suintensyvėjo, tačiau skaičiai vis dar neatspindi grėsmės masto.**

Eurojuste 2015 m. užregistruotų su terorizmu susijusių bylų skaičius (41 bylos – tarp jų 39 yra operatyvinės bylos, iš kurių 18 yra susijusios su užsienio teroristais kovotojais) gerokai padidėjo, palyginti su 2014 m. (14 bylų – tarp jų 13 buvo operatyvinės bylos, iš kurių 3 susijusios su užsienio teroristais kovotojais). 2015 m. Eurojustas įsteigė savo pirmąjį koordinavimo centrą (užsienio teroristų kovotojų klausimais) ir surengė 15 koordinavimo posėdžių dėl operatyvinių su terorizmu susijusių bylų (iš kurių šešios susijusios su užsienio teroristais kovotojais). Ši agentūra toliau teikė paramą jungtinėms tyrimų grupėms (JTG) su terorizmu susijusiose bylose: dviem JTG 2014 m., dalyvaujant keturioms valstybėms narėms, ir trimis JTG 2015 m., dalyvaujant šešioms valstybėms narėms.

Eurojustui buvo teikiama daug daugiau informacijos apie baudžiamojo persekiojimo ir apkaltinamųjų nuosprendžių priėmimo atvejus, remiantis Tarybos sprendimu 2005/671/TVR. Pavyzdžiui, informacijos apie vykdomą baudžiamąjį persekiojimą teikimas padidėjo daugiau kaip tris kartus (2014 m. buvo 30 tokios informacijos teikimo atvejų, o 2015 m. – 104 atvejai). Be to, padidėjo užbaigtų teismo procesų dėl teroristinių nusikaltimų, apie kuriuos pranešta Eurojustui, skaičius (nuo 180 – 2014 m. iki 217 – 2015 m.). 2015 m. užbaigti teismo procesai buvo susiję su 513 asmenų, iš kurių 85 buvo moterys. **Valstybių narių prašoma toliau didinti keitimąsi informacija apie teroristinius nusikaltimus su Eurojustu ir visą tokią informaciją perduoti reguliariai, laiku ir sistemingai.**

Kaip reikalaujama Tarybos sprendimu 2005/671/TVR, informacija, kuria keičiamasi su Eurojustu, turi apimti informaciją apie visus baudžiamojo persekiojimo ir apkaltinamųjų nuosprendžių priėmimo už teroristinius nusikaltimus atvejus, taip pat informaciją apie konkrečias tokių nusikaltimų aplinkybes, sąsajas su kitomis atitinkamomis bylomis, savitarpio teisinės pagalbos prašymus ir informaciją apie tokių prašymų vykdymą. Taip valstybės narės galėtų geriau pasinaudoti Eurojusto pajėgumais siekiant nustatyti bylų sąsajas, taip pat Eurojusto nuolatinėmis pastangomis centralizuoti ir analizuoti problemas bei geriausiosios patirties pavyzdžius, susijusius su baudžiamojo persekiojimo už teroristinius nusikaltimus atvejais; šia informacija dalijamasi su valstybėmis narėmis, visų pirma naudojantis Eurojusto Terorizmo apkaltinamųjų nuosprendžių stebėsenos ataskaitomis (TCM) ir Eurojusto pranešimais rengiant metinę ataskaitą dėl terorizmo padėties ir tendencijų ES (TE-SAT). Nauja TCM bus paskelbta 2016 m. kovo mėn. pradžioje. Eurojusto pranešimas rengiant 2016 m. TE-SAT buvo pateiktas 2016 m. vasario mėn. pabaigoje. Tiek TCM, tiek TE-SAT taip pat buvo toliau stebimi nacionalinės teisės aktų dėl terorizmo pokyčiai.

2015 m. lapkričio mėn. Eurojustas paskelbė **trečiąją įslaptintą ataskaitą „Užsienio teroristai kovotojai. Eurojusto nuomonė apie šį reiškinių ir baudžiamosios justicijos atsakas“**. Joje analizuojami skirtingi nacionaliniai požiūriai į kovą su užsienio teroristais kovotojais baudžiamosios justicijos priemonėmis, taip pat patirtis, įgyta vykdant su užsienio teroristais kovotojais susijusius tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą. Vasario 16 d. Eurojusto kolegija patvirtino šios ataskaitos pagrindinių išvadų santrauką ir tą pačią dieną ji buvo paskelbta kaip Eurojusto riboto platinimo („LIMITED“) dokumentas.

2015 m. gruodžio 11 d. įvykusiame Valstybių narių generalinių prokurorų ir prokuratūrų direktorių patariamojo forumo 10-ame posėdyje priimtos išvados (dok. 5930/16) dėl trijų pagrindinių temų, įskaitant kovą su terorizmu. 2015 m. lapkričio 25 d. Eurojustas surengė posėdį, skirtą Teisminio kovos su kibernetiniais nusikalstamais tinklo sukūrimo klausimui, kuriame ekspertai susitarė, kad reikia sukurti tokį Eurojusto remiamą specializuotą tinklą.

ECTC turėtų glaudžiai bendradarbiauti su Eurojustu, kad visapusiškai pasinaudotų Eurojusto koordinavimo priemonėmis ir jo ilgalaikę patirtimi bylose, taip pat valstybėse narėse, Norvegijoje, Šveicarijoje ir JAV paskirtų Eurojusto nacionalinių korespondentų terorizmo klausimais tinklu.

3. Išorės sienų kontrolė

– *Tikslinė Šengeno sienų kodekso peržiūra*

Laikydamiės įgaliojimų, kuriuos 2015 m. lapkričio mėn. suteikė TVR taryba, o 2015 m. gruodžio mėn. – Europos Vadovų Taryba, atitinkama Tarybos darbo grupė ir patarėjai TVR klausimais pirmenybės tvarka nagrinėjo Komisijos pasiūlymą dėl tikslinio **Šengeno sienų kodekso dalinio pakeitimo (pateiktą 2015 m. gruodžio 15 d.)**.

Pagrindinė šio pasiūlymo idėja – pradėti vykdyti Sąjungos piliečių ir kitų asmenų, kurie naudojami laisvo judėjimo teise, **privalomus sistemingus patikrinimus prie išorės sausumos, jūrų ir oro sienų**, sistemingai tikrinant informaciją atitinkamose duomenų bazėse. Sistemingi informacijos apie Sąjungos piliečius patikrinimai duomenų bazėse vykdomi remiantis principu „yra atitiktis / nėra atitikties“, duomenų bazėmis naudojantis tokiu būdu, kad asmens duomenų srities teisėms būtų daromas tik labai ribotas poveikis, kuris būtų pagrįstas saugumo tikslais. Dėl bendro požiūrio dėl pirmininkaujančios valstybės narės parengto kompromisinio teksto susitarta 2016 m. vasario 25 d. TVR tarybos posėdyje.

– *Tvirtas teisinis FRONTEX dalyvavimo kovoje su terorizmu bei organizuotu nusikalstamumu ir prieigos prie atitinkamų duomenų bazių pagrindas*

2015 m. gruodžio 15 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl reglamento dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų (iš esmės juo numatoma labai sustiprinti FRONTEX įgaliojimus ir pakeisti šios agentūros pavadinimą). Į projektą, kurį šiuo metu svarsto Taryba, įtrauktos nuostatos, kuriomis šiai agentūrai sudaromos sąlygos į savo atliekamą rizikos analizę įtraukti tarpvalstybinio nusikalstamumo ir terorizmo aspektus, suteikiant jai galimybę tvarkyti asmenų, kurie, kaip įtariama, dalyvauja vykdant teroro aktus, asmens duomenis ir numatant, kad agentūra bendradarbiautų su kitomis Sąjungos agentūromis ir tarptautinėmis organizacijomis tarpvalstybinio nusikalstamumo ir terorizmo prevencijos srityje. Kalbant apie prieigą prie nacionalinių duomenų bazių ir Europos duomenų bazių, reglamento projekte numatyta valstybių narių pareiga suteikti Europos sienų ir pakrančių apsaugos būrių nariams prieigą prie tokių duomenų bazių. Aiškinamajame memorandume Komisija nurodė, kad ji išnagrinės galimybę suteikti agentūrai prieigą prie Europos duomenų bazių, pavyzdžiui, SIS, ir apsvarstys galimybę prireikus pateikti pasiūlymus iš dalies pakeisti teisės aktus, kuriais grindžiamos šios duomenų bazės.

– **Duomenų įvedimas į SIS II ir naudojimas ja**

Norint efektyviai naudotis antrosios kartos Šengeno informacine sistema (SIS II) reikia, be kita ko, **sistemiškai dalytis visais atitinkamais duomenimis pagal 36 straipsnio 2 ir 3 dalis** ir užtikrinti duomenų kokybės standartų laikymąsi. Pastaraisiais 12 mėnesių labai padidėjo perspėjimų ir atitikčių SIS sistemoje pagal 36 straipsnio 2 ir 3 dalis naudojimas ir daugiau kaip pusė ES valstybių narių pasinaudojo galimybe nedelsiant pranešti.

	2014 m. gruodžio 31 d.	2015 m. gruodžio 31 d.
Perspėjimų apie asmenis dėl slaptų arba specialiųjų patikrinimų skaičius (36 straipsnio 2 dalis)	44 669 perspėjimai	61 575 perspėjimai
Perspėjimų apie asmenis dėl slaptų arba specialiųjų patikrinimų nacionalinio saugumo tikslais skaičius (36 straipsnio 3 dalis)	1 859 perspėjimai	7 945 perspėjimai
Perspėjimų apie asmenis dėl slaptų arba specialiųjų patikrinimų pagal 36 straipsnio 2 ir 3 dalis, taikant reikalavimą nedelsiant pranešti, skaičius	– Ši funkcija buvo įdiegta 2015 m. vasario mėn.	5 189 perspėjimai (įvedė 21 ES valstybė narė)

Naudojimosi SIS II dažnumas įvairiose valstybėse narėse labai skiriasi, taip pat valstybės narės, naudodamosi SIS II kovai su terorizmu, taiko skirtingus standartus (žr. dok. 5722/16 EU RESTRICTED). Be to, **neįmanoma atskirti, kiek perspėjimų yra susiję su užsienio teroristais kovotojais / teroristais**. Užsienio teroristais kovotojai / teroristai taip pat gali būti nurodyti kitų kategorijų perspėjimuose, pavyzdžiui, perspėjimuose dėl suėmimo ar draudimo atvykti. Esama, be kita ko, šių sunkumų: perspėjimų suderinamumo taisyklės, dėl kurių kliudoma rengti perspėjimus dėl to paties asmens pagal skirtingus straipsnius (pvz., pagal SIS II 26 straipsnį (išdavus Europos arešto orderį dėl užsienio teroristo kovotojo) ir pagal SIS II 36 straipsnį); valstybės narės nevienodai naudoja SIS II užsienio teroristų kovotojų atžvilgiu; trūksta informacijos apie perspėjimą; sunkumai norint sulaikyti asmenis įvykio vietoje po slapto patikrinimo; trūksta procedūrų tuo atveju, kai nustatoma atitiktis dėl asmens, turinčio negaliojančius kelionės dokumentus; ir visos valstybės narės nepakankamai sistemingai įveda į SIS II įrašus apie visus užsienio teroristus kovotojus.

Valstybės narės yra pateikusios, be kita ko, tokių pasiūlymų: parengti specialią užsienio kovotojams / terorizmo atvejams skirtą perspėjimo formą, nustatyti vienodesnes perspėjimų pagal 36 straipsnį dėl užsienio teroristų kovotojų rengimo taisykles, Europole atlikti SIS II informacijos analizę.

Komisijos reikėtų paprašyti a) toliau nagrinėti tokius klausimus, kaip bendri perspėjimų duomenų kokybės standartai, remiantis SIS ir VIS komitete, Šengeno klausimų darbo grupėje (SIS ir SIRENE) vykusių diskusijų, taip pat Terorizmo darbo grupės posėdyje, kuris dalyvaujant SIS ir SIRENE ekspertams bus surengtas 2016 m. kovo 8 d., įvyksiančių diskusijų rezultatais, ir b) palengvinti praktinių gairių valstybėms narėms teikimą.

Galimi **sprendimai** – į aktus dėl SIS II įtraukti specialų naują straipsnį dėl teroristinių nusikaltimų arba susitarti dėl vienintelio esamo straipsnio dėl teroristinių nusikaltimų taikymo, kad perspėjimus dėl terorizmo būtų galima atskirti nuo perspėjimų dėl kitų nusikalstamų veikų. Tuo pačiu metu taikant bendrus perspėjimų dėl užsienio teroristų kovotojų įvedimo kriterijus ir standartus, įskaitant galbūt naują formą, būtų suteikta galimybė vienodžiau naudotis SIS II sistema užsienio teroristų kovotojų ir kitų terorizmu įtariamų asmenų atžvilgiu. Remiantis šiais standartais, bus svarbu surengti mokymą (ypač galutiniams naudotojams); tokį mokymą, remiant Europos policijos koledžui (CEPOL), turėtų surengti visos valstybės narės. Komisijos reikėtų paprašyti parengti tokius standartus ir pateikti juos kartu su savo ataskaita / tyrimu apie SIS II įgyvendinimą, kurią / kurią numatoma pateikti 2016 m. balandžio mėn. Be to, atsižvelgiant į naujus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl SIS II, kuriuos numatoma pateikti iki 2016 m. pabaigos, **turėtų būti nustatytas vienodas bendras požiūris dėl perspėjimų rengimo ir jų turinio.**

– *SIS II biometriniai duomenys*

SIS II sistemoje yra 90 000 pirštų atspaudų, tačiau **vis dar nėra galimybės atlikti paiešką**. Prieiga prie nuotraukų ir pirštų atspaudų yra įmanoma tik norint patvirtinti tapatybę, kai kyla abejonių (abiejų susijusių SIS II teisinių dokumentų¹ 22 straipsnio b punktas). Pagal galiojančius teisinius dokumentus jau leidžiama naudoti pirštų atspaudus kaip biometrinių identifikatorių siekiant nustatyti tam tikro asmens tapatybę (biometrinė pirštų atspaudų paieškos funkcija), kai tik tai tampa techniškai įmanoma. 2016 m. vasario 29 d. Komisija pateikė ataskaitą dėl šios technologijos ir turi pasikonsultuoti su Europos Parlamentu (22 straipsnio c punktas²).

¹ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 dėl antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos (SIS II) sukūrimo, veikimo ir naudojimo (OL L 381, 2006 12 28, p. 4) ir Tarybos sprendimas 2007/533/TVR dėl antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos (SIS II) sukūrimo, veikimo ir naudojimo (OL L 205, 2007 8 7, p. 63).

– *Naudojimasis Interpolo duomenų bazėmis*

Lapkričio 20 d. Tarybos išvadose pareikalauta ne vėliau kaip 2016 m. kovo mėn. užtikrinti elektroninę prieigą prie atitinkamų Interpolo duomenų bazių visuose išorės sienos perėjimo punktuose, taip pat automatizuotą kelionės dokumentų tikrinimą. Tačiau **bent dvi valstybės narės vis dar nėra įdiegusios elektroninės prieigos prie Interpolo priemonių visuose savo išorės sienos perėjimo punktuose** (oro, sausumos, jūrų). Kelios valstybės narės vis dar rankiniu būdu atnaujina Pavogtų ir pamestų kelionės dokumentų (PPKD) duomenų bazę, o dėl to atnaujinimas vėluoja ir, jeigu jis vykdomas sistemingai, reikalauja daug žmogiškųjų išteklių. Kai kurios valstybės narės vis dar nevykdo automatizuoto PPKD duomenų bazės tikrinimo.

Visose valstybėse narėse atliekamų PPKD paieškų skaičius nuo 280 749 717 (2014 m.) padidėjo iki 360 359 191 (2015 m.). Vis dėlto duomenų kokybė kelia vis didesnę susirūpinimą ir valstybės narės turėtų ją toliau gerinti, padedant Interpolo generaliniam sekretoriatui (pavyzdžiui, kiekvieną pamestą ar pavogtą kelionės dokumentą turėtų atšaukti atitinkama valstybė narė, išdavusi tą pasą ar pan.). Be to, būtina **didinti visuomenės informuotumą** apie tai, kad pamestu ar pavogtu pasu gali pasinaudoti nusikaltėliai arba teroristai, taip pat užsienio teroristai kovotojai, kad galėtų keliauti ES viduje pasinaudodami netikra tapatybe. Komisijos reikėtų paprašyti remti valstybių narių pastangas užtikrinant duomenų kokybę ir didinant visuomenės informuotumą, glaudžiai bendradarbiaujant su Interpolu.

– *Bendrų rizikos rodiklių įgyvendinimas*

Buvo iš dalies pakeisti atitinkamų bendrų operacijų, kurias koordinuoja FRONTEX, operatyviniai planai – į juos įtraukti nurodymai dėl užsienio teroristų kovotojų nustatymo vykdant kryžmines patikras su atitinkamomis duomenų bazėmis, naudojantis bendrais rizikos rodikliais. Pagal nurodymus reikalaujama, kad įtarimą galintys kelti asmenys būtų nukreipti išsamiai antros linijos patikrai, ir numatoma prireikus tokį klausimą perduoti nacionalinėms žvalgybos tarnyboms. Apie tokius atvejus taip pat turėtų būti pranešama FRONTEX, kartu pateikiant informaciją apie tai, kaip įtariamasis atitiko bendrus rizikos rodiklius arba kaip jo atveju paaiškėjo nauji rodikliai, informaciją apie kuriuos galėtų būti tikslinga platinti toliau.

Komisijos ir Tarybos prašymu FRONTEX padeda valstybėms narėms įgyvendinti bendrus rizikos rodiklius visose operacijose, kurios vykdomos prie sienos perėjimo punktų. FRONTEX įtraukė šį operatyvinį tikslą ir susijusį ataskaitų teikimą kaip atskirą veiklą vykdant visas sausumos ir oro operacijas prie sienos perėjimo punktų.

FRONTEX koordinuojamos operacijos prie jūrų sienos perėjimo punktų bus planuojamos vėliau 2016 m. Ataskaitos dėl nustatytų įtartinų užsienio teroristų kovotojų kelionių bus centralizuotai tvarkomos rizikos analizės skyriuje, taigi jos bus atskirtos nuo įprastinių ataskaitų dėl operacijų.

Bendri rizikos rodikliai buvo pateikti FRONTEX ir ji šiuos rodiklius bei vadovą „Bendrų rizikos rodiklių taikymas praktikoje“ populiarina tarp kviestinių pareigūnų ir deleguotųjų pakviestųjų pareigūnų prieš juos siunčiant bendrai operacijai vykdyti. Vadovas bus atnaujinamas įtraukiant į jį informaciją, pateiktą Europolo ir surinktą vykdant FRONTEX koordinuojamas bendras operacijas.

Įsigaliojęs tikslinis Šengeno sienų kodekso dalinis pakeitimas turės poveikio bendrų rizikos rodiklių naudojimui. Kaip nurodyta pasiūlyme, bendra taisyklė – bus atliekamas visų išorės sienas kertančių keliautojų (trečiųjų valstybių piliečių ir ES piliečių) sistemingas patikrinimas pagal atitinkamas duomenų bazes, taikant nukrypti leidžiančias nuostatas sausumos bei jūrų sienų atveju ir 6 mėnesių trukmės pereinamąjį laikotarpį po reglamento įsigaliojimo oro sienų atveju. Bendri rizikos rodikliai bus toliau aktualūs tuose sienos perėjimo punktuose, kurių atveju taikomos nukrypti leidžiančios nuostatos ir (arba) šis pereinamasis laikotarpis.

– *Migrantų antplūdžio valdymo centrų / FRONTEX saugumo aspektų įgyvendinimas*

2015 m. vasario 10 d. Komisija paskelbė išsamų komunikatą² dėl migrantų antplūdžio valdymo centrų kūrimo Italijoje bei Graikijoje ir pateikė rekomendacijų.

Siekiami užtikrinti, kad migrantų antplūdžio valdymo centruose būtų imami visų atvykstančių migrantų pirštų atspaudai ir jie visi būtų patikrinti. Dedamos pastangos siekiant išspręsti pagrindinius klausimus, susijusius su infrastruktūros trūkumu (pavyzdžiui, trūksta didelės spartos interneto ryšio jungčių, kurios reikalingos norint įkelti duomenis ir juos patikrinti visose duomenų bazėse, infrastruktūros ir teikiamų paslaugų) ir žmogiškųjų išteklių (pavyzdžiui, koordinatorių), kuriuos atsiųstų priimančiosios šalies vyriausybė, trūkumu migrantų antplūdžio valdymo centruose. Pirštų atspaudai imami dažniau, tačiau pirštų atspaudai vis dar nėra sistemingai įkeliami ir tikrinami visose duomenų bazėse.

Dabartinė su kova su terorizmu susijusi padėtis **Italijoje** įgyvendinant požiūrį į migrantų antplūdžio valdymą:

- FRONTEX parengė tikslinės paramos rinkinį Italijai tapatybės nustatymo, registravimo, dokumentų patikrinimų, apklausų ir grąžinimo srityje (siunčiami 25 FRONTEX pareigūnai).

² Komunikatas dėl prioritetinių veiksmų pagal Europos migracijos darbotvarkę įgyvendinimo padėties (COM(2016) 85 final), 2016 02 10.

- Italijos valdžios institucijos, Tarptautinė migracijos organizacija (TMO) ir FRONTEX pranešė, kad dabartinėse išlaipinimo vietose veikiančiuose migrantų antplūdžio valdymo centruose paaimami beveik visų atvykstančių migrantų pirštų atspaudai (2016 m. sausio mėn. duomenimis – iš viso 87 %)³.
- Pirštų atspaudai patikrinami nacionalinėse automatinėse pirštų atspaudų identifikavimo sistemose (AFIS) ir perduodami centrinei sistemai EURODAC.
- FRONTEX atlieka dokumentų patikrinimus tapatybės nustatymo procedūros metu ir, jei kyla abejonių, FRONTEX pareigūnai atitinkamą įtartiną dokumentą perduoda Italijos valdžios institucijoms, kad jos atliktų nuodugnų patikrinimą.
- Italijoje su apklausomis susijusi veikla yra tinkamai įgyvendinama ir integruota, ja naudojamos rizikos analizės tikslais ir atliekant tolesnį duomenų tvarkymą, kad juos būtų galima perduoti Europolui.

Italijos valdžios institucijos bendradarbiauja su Europolu per nacionalinį Europolo padalinį, kadangi FRONTEX, kuri yra trečiasis operatyvinis partneris, nėra EIS naudotojų bendruomenės narys.

Tiesioginis migrantų antplūdžio valdymo centrų bendradarbiavimas su Interpolu dar neužmegzta.

Sunkumai yra susiję, be kita ko, su ribotu migrantų antplūdžio valdymo centrų pajėgumu, dėl kurio turima mažiau laiko visiškam tapatybės nustatymui, registravimui ir saugumo patikrinimams atlikti. Reikėtų apsvarstyti galimybę deleguoti daugiau valstybių narių ekspertų, kad būtų galima sistemingai atlikti kryžmines patikras. Vyksta planavimo veikla siekiant sukurti mobilią migrantų antplūdžio valdymo grupę, kuri veiktų kituose išsilaipinimo uostuose.

Dabartinė su kova su terorizmu susijusi padėtis **Graikijoje** įgyvendinant požiūrį į migrantų antplūdžio valdymą:

- Šiuo metu visu pajėgumu veikia tik 2 iš 5 planuojamų migrantų antplūdžio valdymo centrų (Lesbas ir Chijas).
- Vis dar ne visi pirštų atspaudai tiesiogiai patikrinami sistemoje EURODAC.
- Pirštų atspaudų ėmimo kompiuterizuotose darbo vietose įdiegta registravimo taikomoji programa buvo pritaikyta, kad galutiniai naudotojai galėtų pasinaudoti vienu klavišo spustelėjimu atliekamos paieškos ne tik nacionalinėje duomenų bazėje, bet ir SIS II bei Interpolo pavogtų ir pamestų kelionės dokumentų (PPKD) duomenų bazėse funkcija, atliekama remiantis nurodyta pavarde.
- **Keliuose migrantų antplūdžio valdymo centruose vis dar nėra atliekamos saugumo patikros.**

Graikijos valdžios institucijos su Europolu iš esmės bendradarbiauja per nacionalinį Europolo padalinį.

³ 2016 m. vasario 10 d., Komisijos komunikato COM(2016) 85 final 3 priedas.

– ***Migracijos krizės valdymas naudojantis IPCR. Saugumas ir migrantų antplūdžio valdymo centrai***

Nuo 2015 m. lapkričio 9 d., kai buvo galutinai aktyvuotos ES integruoto politinio atsako į krizes mechanizmo (IPCR) priemonės, pirmininkaujanti valstybė narė pirmininkavo keliems IPCR apskritojo stalo posėdžiams, kuriuose nagrinėti svarbiausi trūkumai ir galimi dabartinės migracijos ir pabėgėlių krizės sprendimai. Parengta Tarybos sprendimų priėmimo procesui skirtų pasiūlymų.

Rengiamuose posėdžiuose nagrinėjamos svarbiausios temos, įskaitant migrantų antplūdžio valdymo centrų klausimą. Viena iš temų, kurią pirmininkaujanti valstybė narė laiko prioritetine, yra migrantų antplūdžio valdymo centrų kūrimas ir tinkamas veikimas. 2015 m. lapkričio 18 d. ir 2016 m. kovo 3 d. įvyko tam skirti IPCR apskritojo stalo posėdžiai, kuriuose dalyvavo visų pirma Italijos, Graikijos, Europolo ir FRONTEX atstovai. Buvo susitarta, kad migrantų antplūdžio valdymo centruose jau pradiniam etape reikia sutelkti dėmesį į saugumą, šalinti turimų sistemų EURODAC kompiuterizuotų darbo vietų trūkumus, kad būtų užtikrintas tinkamas registravimas ir pirštų atspaudų ėmimas, sudaryti palankesnes sąlygas siųsti nacionalinius ryšių palaikymo pareigūnus į migrantų antplūdžio valdymo centrus padėti FRONTEX bei Europolui ir užtikrinti sistemingą tikrinimą keliose duomenų bazėse (SIS II, EIC, nacionalinėje policijos sistemoje, VIS ir PPKD), prireikus papildomai naudojantis kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, Priumo sutartimi ir FADO⁴. Pirmininkaujanti valstybė narė pasiūlė skubiai parengti sprendimą, kuris sudarytų sąlygas valstybėms narėms tarpusavyje keistis pirštų atspaudais, ir paspartinti FRONTEX ir Europolo keitimosi duomenimis susitarimo rengimo procesą (jau baigtas).

Stengiamasi spręsti **suklastotų dokumentų** problemą, visų pirma Graikijoje kuriamas naujas laikinas tapatybės dokumentas su patikimesnėmis apsaugos priemonėmis, o į Italiją ir Graikiją iš anksto siunčiami dokumentų specialistai. Paminėtinas pavyzdys yra Nyderlandų dislokuota paramos pasienyje grupė, kuri yra šešiams mėnesiams integruota į FRONTEX koordinuojamas operacijas. Ją sudaro visiškai įranga aprūpinta 45 įvairių sričių specialistų (jūrų policijos, karo policijos, pakrančių apsaugos, dokumentų specialistų ir kt.) grupė, galinti spręsti su visais sienų saugumo aspektais susijusius klausimus; ji pradėjo įgyvendinti bazinius saugumo patikrinimus.

⁴ FADO (Klastoti ir autentiški dokumentai internete) yra pagal Tarybos bendruosius veiksmus 98/700/TVR sukurta įslaptinta riboto naudojimo sistema, skirta dokumentų ekspertų keitimuisi informacija apie kelionės ir tapatybės dokumentus. Su dalimi FADO pateikiamos informacijos apie autentiškus dokumentus visuomenė gali susipažinti per PRADO sistemą. PRADO pateikiami techniniai aprašai, įskaitant kelionės ir tapatybės dokumentų svarbiausių apsaugos priemonių aprašus. Ši informacija pateikiama Europos Sąjungos Tarybos interneto svetainėje.

– **FRONTEX, Europolo ir Eurojusto bendradarbiavimas / saugumo patikrinimai migrantų atžvilgiu**

FRONTEX ir Europolo operatyvinio bendradarbiavimo srityje įvyko svarbių pokyčių. 2015 m. gruodžio 4 d. pasirašytas naujas abiejų agentūrų **operatyvinės veiklos susitarimas**, kurio tikslas yra didinti bendradarbiavimą kovojant su tarpvalstybine nusikalstama veikla: keistis informacija, įskaitant duomenis apie įtariamus nusikaltėlius, ir kartu planuoti operatyvinę veiklą. 2015 m. gruodžio 17 d. FRONTEX valdančioji taryba patvirtino asmens duomenų tvarkymo įgyvendinimo priemonės; jose išdėstytos sąlygos, kuriomis FRONTEX gali tvarkyti asmens duomenis, valstybių narių surinktus FRONTEX bendrų operacijų, skubių veiksmų ir bandomųjų projektų metu arba vykdant su jais susijusią veiklą. 2016 m. FRONTEX pradėjo asmens duomenų tvarkymo ir tolesnio jų perdavimo Europolui bandomąjį projektą. Šiuo metu įgyvendinant bendrą operaciją „Triton“ vykdomas bandomasis projektas, kurio tikslas yra nustatyti PeDRA sistemos, kurioje bus tvarkomi asmens duomenys, išsamią veikimo tvarką. Jį užbaigus Europolas ir FRONTEX galės pradėti sistemingai dalytis asmens duomenimis tik tuomet, kai bus gautas galutinis EDAPP leidimas.

Svarbu, kad FRONTEX gauta informacija galėtų būti dalijamasi ne tik su Europolu, bet ir su atitinkamomis valstybių narių nacionalinėmis valdžios institucijomis. Tačiau pagal galiojančio reglamento 11c straipsnio nuostatas tai nėra įmanoma. FRONTEX negali nei gauti, nei naudoti su nusikalstamumu ir terorizmu susijusių asmens duomenų iš trečiųjų valstybių. FRONTEX dar neturi prieigos prie **SIS II**. Tokia **prieiga būtų svarbi rizikos analizei atlikti ir įtartinų kelionių atvejams nustatyti, taip pat informacijai įvesti**, ypač kalbant apie migrantų antplūdžio valdymo vietose ir Vakarų Balkanų regione vykdomą operatyvinę veiklą. FRONTEX ateityje taip pat reikės prieigos prie pažangiai valdomų sienų duomenų bazės.

Prisidedant prie ES reagavimo į migracijos krizę veiksmų, **Europolo** pareigūnai rotacijos pagrindu siunčiami į Katanijoje (Italija) ir Pirėjuje (Graikija) įsteigtuose ES regioninės specialiosios paskirties grupės biuruose FRONTEX agentūrai suteiktas patalpas, ir tai sudaro sąlygas FRONTEX ir Europolui koordinuoti paramą pirmosioms su migrantų antplūdžiu susiduriančioms valstybėms narėms ir kuo geriau pasinaudoti migrantų antplūdžio valdymo centruose surinkta atitinkama informacija.

Siekiant paremti migrantų antplūdžio valdymo centrus ir perduoti atitinkamą informaciją bei bylas Eurojusto nacionaliniams biurams tolesniems teisminių institucijų veiksams ir koordinavimui ES lygmeniu vykdyti, Italijoje ir Graikijoje **Eurojusto** kontaktiniais asmenimis paskirti nacionaliniai prokurorai.

4. Šaunamieji ginklai ir sprogmenys

2016 m. balandžio 8 d. įsigalios įgyvendinimo reglamentas dėl šaunamųjų ginklų deaktyvavimo bendrų būtiniausių standartų. Reikėtų paprašyti Tarybos ir Komisijos stebėti šią veiklą ir užtikrinti, kad būtų laikomasi termino. Remiantis 2015 m. lapkričio 18 d. Komisijos pateiktu pasiūlymu atnaujinti 1991 m. birželio 18 d. Šaunamųjų ginklų direktyvą 91/477/EEB, Taryboje vyksta diskusijos siekiant susitarti dėl bendro požiūrio.

2015 m. gruodžio 2 d. Komisija priėmė **ES kovos su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais ir sprogmenimis ir jų naudojimu veiksmų planą**. Teisinių priemonių rinkinys pagal veiksmų planą bus įgyvendinamas naudojantis neteisėtų šaunamųjų ginklų stebėjimo ir sekimo vadovu, galimu atsiskaitymo grynaisiais, kai šaunamuosius ginklus ir šaudmenis perka ar parduoda fiziniai asmenys, draudimu ir informacijos apie šaunamųjų ginklų judėjimą ES viduje mainų sistemos ypatumų įvertinimu. Veiksmų plane taip pat paraginta visapusiškai įgyvendinti Reglamentą dėl sprogstamųjų medžiagų pirmtakų ir 2016 m. atlikti jo peržiūrą, taip pat geriau naudotis turimomis priemonėmis ir novatoriškomis rizikos nustatymo priemonėmis šalinant sprogmenų keliamą grėsmę. Pagal veiksmų planą vykdomas iniciatyvas Komisija remia naudodamasi Vidaus saugumo fondu.

Kovojant su šaunamaisiais ginklais tebėra labai svarbus operatyvinis bendradarbiavimas pasitelkiant Europolą įgyvendinant **Kovos su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu ES politikos ciklą**, visų pirma pagal operatyvinį veiksmų planą dėl šaunamųjų ginklų. 2015 m. ES politikos ciklo veikloje, vykdomoje pagal šaunamųjų ginklų prioritetą, dalyvaujančių valstybių narių skaičius išaugo nuo 13 iki 20. Labai svarbu tai, kad vis daugiau naudojamosi **ryšių punktu „Šaunamieji ginklai“**. Nuo 2014 m. sausio mėn., kai ryšių punktas „Šaunamieji ginklai“ pradėjo veikti, jam iki šiol pateikta daugiau kaip 3 500 įrašų, susijusių su apytikriai 663 tyrimo bylomis, kurios susijusios su daugiau kaip 42 000 šaunamųjų ginklų, daugiau kaip 29 560 asmenų ir apytikriai 3 340 (įtartinų) įmonių. 2015 m. ryšių punktui „Šaunamieji ginklai“ pateikti 2 072 įrašai, kurie sudaro 59 % visų gautų įrašų (3 507) – 51 % daugiau nei 2014 m. (nuo 1 370 – 2014 m. iki 2 072 – 2015 m. pabaigoje, 2015 m. pabaigoje iš viso 3 442, o dabar iš viso 3 507 įrašai).

FRONTEX aktyviau įsitraukė į šešis operatyvinius veiksmus, ypač daug dėmesio skirdama Vakarų Balkanams, ir ėmėsi svarbaus vaidmens kovojant su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais prie ES išorės sienų. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas kovai su tarpvalstybine neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais, EMPACT veiksmų vadovams sudarytos galimybės naudotis EUROSUR gretinimo paslaugomis. FRONTEX valdomame regioniniame Vakarų Balkanų rizikos analizės tinkle (WB-RAN) su Vakarų Balkanų šalimis pradėtas naujų su šaunamaisiais ginklais susijusių nusikalstamumo rodiklių bandomasis etapas. Bus renkami duomenys apie prie sienų aptiktus neteisėtus šaunamuosius ginklus. Po bandomojo etapo antrąjį 2016 m. pusmetį bus atliktas įvertinimas, susijęs su galimu naujo keitimosi duomenimis modelio įtvirtinimu, o tai padės geriau pritaikyti operatyvinius reagavimo veiksmus. FRONTEX dalyvavo Bendrų veiksmų dienoje, surengtose 2015 m. įgyvendinant operaciją „Blue Amber“, kurios tikslas – kovoti su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais, ir 2016 m. toliau remis Bendrų veiksmų dienas vykdydamas įvairios paskirties bendras operacijas, ypač Vakarų Balkanų regione.

COSI susitarė apžvelgti visus veiksmus, susijusius su neteisėtais šaunamaisiais ginklais.

5. Saugumo tarnybos

Vadovaujama pirmininkaujančių Nyderlandų, kurie siekia toliau intensyvinti saugumo tarnybų bendradarbiavimą ne ES kontekste, Kovos su terorizmu grupė (KTG) savo darbu stiprina daugiašalį keitimąsi informacija realiuoju laiku ir siekia, kad iki 2016 m. vidurio būtų pradėta naudoti nauja šią veiklą palengvinsianti platforma. 2016 m. sausio 25 d. įvykusiame neformaliame TVR tarybos posėdyje KTG pirmininkas informavo apie planuojamas priemones.

Papildant reikšmingą valstybių narių jau vykdomą bendradarbiavimą, 2016 m. vasario 1 d. Paryžiuje Prancūzijos nacionalinio žvalgybos koordinatoriaus iniciatyva buvo surengtas vidaus reikalų ministro Bernardo Cazeneuve globojamas Europos valdžios institucijų⁵ susitikimas, kuriame dalyvavo ir ES kovos su terorizmu koordinatorius.

⁵ Airija, Austrija, Belgija, Danija, Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Lenkija, Nyderlandai, Norvegija, Prancūzija, Švedija, Vokietijos Federacinė Respublika.

6. Kova su terorizmo finansavimu

2016 m. vasario 2 d. Komisija paskelbė **veiksmų planą** dėl kovos su terorizmo finansavimu stiprinimo, kuriame nurodyta iš viso 20 priemonių, kurių turi būti imtasi, įskaitant pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir su teisėkūros procedūra nesusijusių priemonių. 2016 m. vasario 12 d. **ECOFIN taryba priėmė išvadas**, kuriose palankiai įvertintas šis veiksmų planas, visų pirma Kovos su pinigų plovimu direktyvos pakeitimai ir spartesnis Jungtinių Tautų įšaldymo priemonių įgyvendinimas. Valstybės narės paragintos paspartinti Kovos su pinigų plovimu direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę. Taryba paragino sukurti ES platformą, susijusią su asmenimis ir subjektais, kurių turtą atskiros valstybės narės pagal nacionalinės teisės aktus yra įšaldžiusios dėl su terorizmu susijusių priežasčių.

2015 m. gegužės 20 d. priimta 4-oji **Kovos su pinigų plovimu direktyva (KPPD)** turi būti nacionaliniu lygmeniu teisiškai įgyvendinta ne vėliau kaip iki 2016 m. pabaigos. Komisija pateiks pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo 4-oji KPPD būtų pakeista tokiu būdu: suderintos nuodugnesnio išsamaus patikrinimo priemonės ir (arba) galimos atsakomosios priemonės, susijusios su didelės rizikos trečiosiomis valstybėmis, virtualios valiutos keitimo platformomis, išankstinio apmokėjimo priemonėmis, finansinės žvalgybos padalinių (FŽP) ir kitų kompetentingų institucijų prieiga prie centralizuotų bankų ir mokėjimų sąskaitų registru arba elektroninių duomenų paieškos sistemų, ir gerinama FŽP prieiga prie informacijos ir keitimasis ja. Komisija taip pat pranešė, kad netrukus pateiks ES kovos su neteisėtais finansiniais srautais, susijusiais su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais, veiksmų planą.

2015 m. gruodžio 17 d. priimta **Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucija 2253**, kurios tikslas – stiprinti kovos su teroristų finansavimu veiksmus, visų pirma nukreiptus prieš „Da'esh“. Joje raginama tvirčiau bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi. Valstybės narės ir Europolas turėtų toliau stiprinti bendradarbiavimą su privačiuoju sektoriumi, kad operatyviniu lygmeniu būtų veiksmingai kovojama su teroristų finansavimu.

– *ES ir JAV Terorizmo finansavimo sekimo programa (TFSP)*

Per laikotarpį nuo TFSP įsigaliojimo 2010 m. iki dabar pagal ją pateikta daugiau kaip 16 700 žvalgybinių pranešimų. Nuo 2015 m. sausio mėn. iki 2016 m. sausio mėn. pabaigos JAV valdžios institucijos pateikė 50 įrašų, o valstybės narės ir Europolas nusiuntė 160 užklausų, ir remiantis šiais duomenimis pateikta daugiau kaip 9 400 28 valstybėms narėms aktualių žvalgybinių pranešimų. Tai apima beveik 100 keitimosi informacija pagal TFSP atvejų, susijusių su keliaujančiais kovotojais (Sirija, Irakas, IS), ir remiantis šiais duomenimis pateikta daugiau kaip 2 900 konkrečiai su šiuo reiškiniu susijusių pranešimų (aktualių 27 valstybėms narėms). TFSP taip pat buvo naudinga tiriant 2015 m. lapkričio mėn. teroro aktus – pateikta beveik 800 pranešimų. Vertinant apskritai, TFSP tapo vertinga priemone vykdant tyrimus kovos su terorizmu srityje: ji sustiprina gebėjimą nustatyti teroristų tinklų struktūrą, dažnai užpildydama trūkstamas tyrimo grandinės grandis.

ES ir JAV TFSP susitarimo 4 straipsniu nustatyta, kad į TFSP taikymo sritį nepatenka finansinių sandorių duomenys, susiję su bendra mokėjimų eurais erdve (SEPA) (visų ES valstybių narių ir Islandijos, Norvegijos, Lichtenšteino, Šveicarijos, Monako ir San Marino finansiniai sandoriai eurais). 2013 m. poveikio įvertinime padaryta išvada, kad SEPA erdvėje naudojama sekimo sistema būtų neproporcinga ir suteiktų nedaug pridėtinės vertės.

Nuo 2014 m. vasario mėn. visos euro zonos šalys turėjo euro zonoje visus kredito pervedimus ir tiesioginio debeto mokėjimus eurais pakeisti SEPA sandoriais. Pereinamojo laikotarpio išimtis ES valstybėse narėse nustota taikyti 2016 m. vasario mėn. Planuojama, kad iki 2016 m. spalio mėn. pabaigos visos ES nepriklausančios SEPA šalys pradės laikytis SEPA sistemos. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, TFSP nėra priemonė sekti teroristų (finansavimo) veiklą SEPA šalyse ir tarp jų, kiek tai susiję su SEPA sandoriais, kurie pagal ES ir JAV TFSP susitarimo 4 straipsnį nėra įtraukti į jo taikymo sritį.

Tai visų pirma reiškia, kad esama informacijos spragų nustatant kontekstinę informaciją apie užsienio teroristus kovotojus ir jų bendrininkus SEPA šalyse, taigi esama mažiau galimybių aptikti ir išardyti teroristų (rėmimo) tinklus, įskaitant susijusią finansavimo veiklą. Finansinės žvalgybos padalinių (FŽP) tinklo integravimas į Europolą 2016 m. neužpildys šios informacijos spragos, kadangi TFSP metodas nėra FŽP tinklo darbo metodų dalis. 2016 m. vasario 2 d. Komisijos paskelbtame ES veiksmų plane dėl kovos su teroristų finansavimu stiprinimo minima, kad Komisija iki 2016 m. ketvirtojo ketvirčio išnagrinės poreikį numatyti ES ir JAV TFSP susitarimą papildančią sistemą.

– ***FIU.net***

2016 m. sausio 1 d. FIU.net buvo integruotas į Europolą (ECTC). Šiuo metu platformos veikla vykdoma Europole, tačiau FIU.net ir Europolo duomenų bazės nėra tarpusavyje sujungtos. FIU.net suteikia nacionaliniams FŽP galimybę realiuoju laiku palaikyti tiesioginius tarpusavio ryšius ir atlikti kryžminę duomenų patikrą. 2016 m. daugiausia dėmesio skiriama FIU.net integravimo į Europolą valdymo ir technologiniu požiūriu užbaigimui. Atsižvelgiant į tai, svarbu išlaikyti duomenų bazės „Match3“ charakteristikas ir technologiją.

7. Tinklų ir informacijos saugumo direktyva

2015 m. gruodžio 7 d. pirmininkavęs Liuksemburgas neformaliai susitarė su Europos Parlamentu dėl bendrų taisyklių siekiant sustiprinti tinklų ir informacijos saugumą visoje ES. Naująja direktyva bus nustatyti kibernetinio saugumo įpareigojimai esminių paslaugų operatoriams ir skaitmeninių paslaugų teikėjams. Bus reikalaujama, kad šie operatoriai imtųsi priemonių rizikai kibernetinėje erdvėje valdyti, taip pat praneštų apie didelius saugumo incidentus, tačiau šioms dviem kategorijoms bus taikoma nevienoda tvarka. Pirmininkaujantys Nyderlandai planuoja per artimiausius mėnesius surengti posėdžius, susijusius su CSIRT tinklo (operatyvinio bendradarbiavimo tinklo) sukūrimu.

8. E. įrodymai

Interneto ryšio kanalai ir įvairios socialinės žiniasklaidos priemonės, įskaitant šifravimu pagrįstas technologijas, yra teroristiniams tikslams plačiai naudojamas *modus operandi*. Pirmininkaujantis Liuksemburgas pradėjo plačius politinius debatus Taryboje su elektroninių įrodymų paieška ir naudojimu baudžiamosiose bylose susijusiais klausimais, pavyzdžiui, dėl galiojančios savitarpio teisinės pagalbos sistemos efektyvumo, Europos Teisingumo Teismo sprendimo panaikinti Direktyvą 2006/24/EB (Duomenų saugojimo direktyva) poveikio, debesijos kompiuterijos ir jurisdikcijos, bendradarbiavimo su paslaugų teikėjais, visų pirma su JAV institucijomis, taip pat poreikio šioje srityje užtikrinti pagarbą pagrindinėms teisėms. Remiantis operatyvine ir praktine patirtimi, bendrame Eurojusto ir Europolo dokumente (dok. 14812/15) pristatyti *bendri kovos su kibernetiniu nusikalstamumu uždaviniai* ir galimi tokių uždavinių sprendimo būdai žvelgiant iš teisėsaugos ir baudžiamojo persekiojimo perspektyvos.

Pirmininkaujantys Nyderlandai tęsia diskusijas šiais klausimais, daugiausia dėmesio skirdami visų pirma tam, kaip būtų galima užtikrinti savitarpio teisinės pagalbos procesų efektyvumą, nustatyti bendrą požiūrį, susijusį, pavyzdžiui, su taikytinomis jurisdikcijos taisyklėmis, jeigu duomenų buvimo vieta arba kibernetinio išpuolio kilmė nėra žinoma, ir sukurti bendradarbiavimo su privačiuoju sektoriumi, visų pirma užsienio interneto paslaugų teikėjais, bendrą sistemą. Po diskusijų, įvykusių neformaliame teisingumo ir vidaus reikalų ministrų posėdyje (2016 m. sausio 25–26 d., Amsterdamas), tolesnių ekspertinių žinių šiais klausimais bus tikimasi surinkti 2016 m. kovo 7–8 d. įvyksiančioje pirmininkaujančios valstybės narės organizuojamoje konferencijoje jurisdikcijos kibernetinėje erdvėje klausimais. Šios konferencijos rezultatai bus įtraukti į 2016 m. birželio mėn. posėdžiaujančios TVR tarybos darbotvarkę.

II. RADIKALIZACIJOS PREVENCIJA IR VERTYBIŲ APSAUGA

1. Prevencija. Bendrieji aspektai

2016 m. vasario 1–2 d. Amsterdame pirmininkaujantys Nyderlandai surengė konferenciją tema „Mąstyti globaliai, bet veikti vietos lygiu. Išsamus požiūris į kovą su radikalizacija ir smurtiniu ekstremizmu“, kurioje aptarta vietos subjektų svarba visos ES mastu vykdomoje kovos su terorizmu veikloje ir asmeniškai pritaikytų kovos su radikalizacija metodų svarba, be kita ko, daug dėmesio skirta lyčių aspektams ir grįžtantiems asmenims. Be to, vietos pajėgumų kovoti su radikalizacija naudojantis iš kelių agentūrų sudarytomis struktūromis didinimas bus nagrinėjamas naujoje Informacijos apie radikalizaciją tinklo (RAN) Vietos darbo grupėje (LOCAL). Ši darbo grupė yra pagrindas sąsajoms su kitomis atitinkamomis iniciatyvomis užtikrinti.

– Informacijos apie radikalizaciją tinklo (RAN) kompetencijos centras

2015 m. spalio 1 d. įsteigtam Informacijos apie radikalizaciją tinklo (RAN) kompetencijos centrui 2014–2017 m. laikotarpiu Komisija numatė skirti iki 25 mln. EUR. Naujasis centras jau pradėjo veiklą, įskaitant mokomuosius vizitus į Paryžių ir Viugte (NL) esančius kalėjimus, ir veiklą, susijusią su Vokietijoje taikomais kovos su dešiniojo sparno smurtiniu ekstremizmu metodais. Posėdžiuose nagrinėta, kaip nustatyti asmenų, kurie veikia vieni, tapatybę ir kokių priemonių prieš juos imtis, arba kaip į pasitraukimo iš teroristinės veiklos strategijas įtraukti psichikos sveikatos specialistus. Taip pat įvyko Švietimo, Kalėjimų ir probacijos, Policijos ir teisėsaugos, Jaunimo, šeimų ir bendruomenių, Komunikacijos ir naratyvo, Vietos valdžios institucijų, Terorizmo aukų atminimo ir Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos darbo grupių posėdžiai. Per artimiausias savaites numatoma surengti daugiau darbo grupių ir kitų posėdžių.

RAN kompetencijos centras skatina savo veikloje dalyvauti akademinės bendruomenės atstovus ir specialistus. Siekiant plėsti neseniai sukurtos RAN Vietos darbo grupės ir RAN Sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos darbo grupės narių gretas, prašoma, kad paraiškas teiktų visų pirma specialistai iš Rytų ir Pietryčių Europos. Nacionalinės valdžios institucijos gali kreiptis dėl visa apimtimi Komisijos finansuojamos specialiai pritaikytos RAN pagalbos (mokymo, praktinių seminarų ir konsultacijų) savo valstybėse narėse; jau įvyko RAN Europos Tarybos praktinis seminaras dėl pagalbos linijų Vienoje ir RAN dėstytojų mokymo praktinis seminaras Atėnuose. Komisija nagrinėja galimybę įtraukti RAN į veiklą, vykdomą su svarbiomis trečiosiomis valstybėmis, daugiausia dėmesio skiriant Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos (MENA) regionui, Vakarų Balkanams ir Turkijai.

2. Internetas

– *ES internetinės informacijos žymėjimo padalinys (IRU)*

ES ir toliau daug dėmesio skyrė kovai su radikalizacija internete. Europolo ES IRU, kuris dabar yra ECTC dalis, nustatė, kad 3 351 atveju informacija buvo potencialiai smurtinio / ekstremistinio pobūdžio, todėl 2 037 atvejais informacija buvo pažymėta, o 1 793 – pašalinta. Informacijos žymėjimo sėkmės lygis – 88 %. Tęsiamas aktyvus bendradarbiavimas su interneto paslaugų teikėjais. Nuo 2015 m. liepos 1 d., kai padalinys buvo įsteigtas, gauta įrašų iš 26 valstybių narių. **Norint užtikrinti sėkmingą ES IRU veiklą, valstybės narės turi glaudžiai bendradarbiauti su IRU, kad jis galėtų padidinti informacijos žymėjimo atvejų skaičių.** Keturios valstybės narės dar nėra paskyrusios IRU nacionalinio kontaktinio punkto ir turėtų kuo greičiau tai padaryti. ES IRU pajėgumų užtikrinimas labai priklauso nuo išteklių. Padalinio tikslas – užsitikrinti, kad jo darbuotojų skaičius pasiektų tą, dėl kurio susitarta ir kuris numatytas padalinio projekte. 2016 m. IRU parengs centralizuotą socialinės žiniasklaidos stebėsenos koncepciją, plėtos ES IRU gebėjimą iššifruoti džihadistų tinklų funkcijas socialinėje žiniasklaidoje, toliau plėtos santykius su privačiuoju sektoriumi, įskaitant Bendrų veiksmų dienas, aktyviai dalyvaus ES interneto forume, plėtos specialią Europolo ekspertų platformą (EPE), kurios tikslas yra struktūrinti ir palengvinti ryšius su akademinė bendruomene ir mokslinių tyrimų centrais.

– *ES interneto forumas*

2015 m. gruodžio 3 d. Komisija surengė pirmą ES interneto forumo ministrų lygmens susitikimą, kuriame dalyvavo TVR ministrai ir pasaulio pirmaujančių socialinės žiniasklaidos bendrovių aukšto lygio atstovai. Dalyviai pripažino, kad „Da'esh“ ir kitos ekstremistinės grupės naudoja internetą propagandos platinimui, naujų kovotojų paieškai ir smurto aktų skatinimui. Jie taip pat pritarė, jog svarbu įdiegti veiksmingus vyriausybių ir sektoriaus tarpusavio mechanizmus, kad teroristinis turinys būtų skubiai pašalinamas ir būtų skatinamas veiksmingas priešingų idėjų skleidimas. Gruodžio 3 d. ministrai taip pat patvirtino, kad turėtų būti imtasi veiksmų siekiant pradėti ES lygmens dialogą su sektoriaus atstovais dėl neapykantos kurstymo internete. Šis ES lygmens dialogas prareikęs būtų vedamas naudojantis ES informacinių technologijų forumu, užtikrinant visapusišką sinergiją su darbu kovos su terorizmu srityje.

Dar vienas forumo susitikimas surengtas 2016 m. sausio 22 d. Briuselyje siekiant apsvaustyti 2016 m. konkrečių veiksmy gaires. Veiksmy gairės ir jų prioritetai nustatomi remiantis visy suinteresuotųjų subjektų pasiūlymais ir apima forumo steigiamajame susitikime apsvaustus tikslus, įskaitant kovos su neapykantos kursty mu internete priemones ir žalingo turinio pašalinimo veiksmingo gerinimo būdus.

– *Sirijos strateginės komunikacijos patariamoji grupė (SSCAT)*

2015 m. gruodžio mėn. SSCAT surengė pirmuosius ekspertų iš 20 valstybių narių ir Komisijos bei EIVT atstovų mokymo kursus. Šio mokymo metu „Facebook“, „Twitter“ ir „YouTube“ atstovai pateikė tinklo atstovams praktinių rekomendacijų, kad dalyviai galėtų suprasti atitinkamų platformų galimybes kuo labiau išplėsti internetu vykdomas kampanijas. Be to, „Al Jazeera“ atstovai pristatė jų žiniatinklio dokumentinį filmą „Life on Hold“. Siekta supažindinti SSCAT tinklo atstovus su privačiojo sektoriaus ekspertine patirtimi, visų pirma naujausių technologijų, skaitmeninių informacijos perdavimo būdų ir redagavimo proceso srityse.

Pagal dabartinį projektą SSCAT bendradarbiavimas su Jungtinės Karalystės Vidaus reikalų ministerijos Mokslinių tyrimų, informavimo ir komunikacijos skyriumi (RICU) bus tęsiamas iki 2016 m. birželio mėn. Šiuo laikotarpiu patariamoji grupė buvo pertvarkyta, kad į ją būtų įtrauktas vyresnysis kūrybos direktorius, kuris galėtų geriau reaguoti į konkrečius valstybių narių klientų kūrybinius prašymus. Iki šiol 13 valstybių narių pasinaudojo SSCAT patariamosiomis paslaugomis. Kitas SSCAT tinklo atstovų susitikimas bus surengtas 2016 m. kovo 16 d. Briuselyje, o 2016 m. birželio mėn. bus surengta konferencija. Šiuo metu su Komisija baigiamos derinti projekto tolesnio įgyvendinimo po 2016 m. vidurio priemonės.

3. Reagavimas į radikalizaciją baudžiamosios justicijos priemonėmis

Remdamasi 2015 m. spalio 19 d. įvykusios aukšto lygio konferencijos dėl reagavimo į radikalizaciją baudžiamosios justicijos priemonėmis rezultatais, 2015 m. lapkričio 20 d. Taryba priėmė Tarybos išvadas dėl reagavimo į radikalizaciją, vedančią prie terorizmo ir smurtinio ekstremizmo, baudžiamosios justicijos priemonėmis stiprinimo. Įgyvendindama šias išvadas Komisija ėmėsi toliau išvardytų pirmųjų veiksmų.

Komisijos prašymu Europos teisėjų mokymo tinklas (ETMT) pakoregavo savo 2015 m. bei 2016 m. biudžetus ir 2015 m. spalio mėn. – 2016 m. kovo mėn. surengė keturis 1,5 dienos trukmės mokymo kursus kovos su terorizmu ir radikalizacijos prevencijos teisminių aspektų klausimais. Programa įgyvendinama bendradarbiaujant su Prancūzijos, Ispanijos, Vokietijos ir Belgijos teismų akademijomis ir joje gali dalyvauti visų 28 ES valstybių narių teisėjai bei prokurorai; tikimasi, kad programoje dalyvaus 240 teisėjų / prokurorų / teisėjus rengiančių dėstytojų. 54 specializuotų ir nespecializuotų teismų teisėjai ir prokurorai dalyvauja mainuose, kurie vidutiniškai trunka 3 dienas ir vyksta septyniose ES valstybėse narėse (IT, FR, UK, BE, SE, ES ir DE). Siekiant užbaigti ir apibendrinti teisėjų mokymo veiklą, kurios prašė Komisija, 2016 m. gegužės 20 d. Briuselyje bus surengta baigiamoji konferencija, kurioje dalyvaus Komisijos narė V. Jourova ir kurioje itin daug dėmesio bus skirta kalėjimų darbuotojų mokymui deradikalizacijos klausimais.

Be to, pagal Teisingumo programą numatytas projekto finansavimas 2015 m. ir 2016 m.: 1,5 mln. EUR numatyta skirti 2015 m. teisėjų mokymo organizavimui paskelbiant kvietimą teikti paraiškas (JUST/2015/JTRA/AG/EJTR) vadovaujantis prioritetais „Kovos su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu teisminiai aspektai“ ir „Radikalizacijos prevencija sulaikymo vietose“. Šiuo metu atliekamas paraiškų vertinimas.

1 mln. EUR numatyta skirti 2015 m. teisminiam bendradarbiavimui paskelbiant kvietimą teikti paraiškas (JUST/2015/JCOO/AG) vadovaujantis prioritetu „Kova su terorizmu radikalizacijos prevencijos priemonėmis“. Kvietimas teikti paraiškas paskelbtas 2015 m. lapkričio mėn. ir paraiškų priėmimas užbaigtas 2016 m. sausio mėn. Prioritetai apima: 1) radikalizacijos prevenciją kalėjimuose, įskaitant rehabilitacijos programas; 2) alternatyvų sulaikymui skatinimą ir probacijos vaidmens ES lygmeniu kovojant su radikalizacija nagrinėjimą, įskaitant rehabilitacijos programas; 3) rizikos vertinimo metodikų kūrimą ir 4) nepilnamečių justicijos sistemų vaidmenį kovojant su terorizmu. Komisija gavo vos kelias paraiškas, kurios šiuo metu vertinamos.

Teisingumo programos 2016 m. metinėje darbo programoje (kuri dar nėra priimta) numatyta paskelbti kvietimą teikti paraiškas dėl 4 mln. EUR vertės dotacijų veiksams remiant projektus, kurių tikslas – radikalizacijos, vedančios prie terorizmo ir smurtinio ekstremizmo, prevencija. Kvietimas teikti paraiškas bus paskelbtas 2016 m. viduryje; visų pirma bus siekiama remti 2015 m. lapkričio 20 d. Tarybos išvadų dėl reagavimo į radikalizaciją baudžiamosios justicijos priemonėmis įgyvendinimą.

Komisija bendradarbiauja su Eurojustu rengiant Terorizmo apkaltinamųjų nuosprendžių stebėsenos ataskaitą, susijusią su valstybių narių taikytina teisės sistema ir atitinkama teismų praktika kovos su terorizmu ir smurtine radikalizacija srityje, įskaitant baudžiamojo persekiojimo ir sulaikymo alternatyvų naudojimą. Komisija dirba su Europos probacijos konfederacija (CEP) ir Europos kalėjimų ir pataisos tarnybų organizacija (EuroPris), kurios abi yra finansuojamos iš veiklos dotacijų pagal Teisingumo programą, siekiant jas įtraukti į specialų kalėjimų ir probacijos tarnybų darbuotojų mokymą. 2015 m. lapkričio 24–25 d. EuroPris surengė radikalizacijos ekspertų grupės susitikimą. 2016 m. balandžio 26 d. Baudžiamosios justicijos platforma (EuroPris, CEP ir Europos atkuriamojo teisingumo forumas) Barselonoje surengs konferenciją radikalizacijos ir smurtinio ekstremizmo klausimais. Komisija taip pat bendradarbiauja su Europos Taryba: Bendradarbiavimo penitencinės teisės srityje darbo grupė (PC-CP) rengia kalėjimų darbuotojams skirtą vadovą dėl radikalizacijos. 2016 m. Teisingumo generalinis direktoratas suteiks tiesioginę dotaciją Europos Tarybai, skirtą SPACE statistikai rengti ir kalėjimų stebėsenos įstaigų tinklui sukurti valstybėse narėse. Tai sudarys sąlygas rinkti duomenis apie radikalizacijos problemos mastą valstybėse narėse.

Informacijos apie radikalizaciją tinklo (RAN) kalėjimų ir probacijos grupė taip pat dalyvaus įgyvendinant 2015 m. lapkričio 20 d. išvadas.

4. Radikalizacijos prevencija švietimo, tolerancijos skatinimo ir kovos su diskriminacija, rasizmu ir ksenofobija priemonėmis

– Švietimas

Komisija ketina parengti konkrečias **iniciatyvas dėl radikalizacijos prevencijos švietimo, jaunimo srities, kultūros ir sporto priemonėmis**. Numatyta įgyvendinti pavyzdinius projektus ir paskelbti specialius konkursus pagal programą „Erasmus+“ (400 mln. EUR iki 2020 m.). Švietimo ministrų 2015 m. kovo 17 d. priimtos Paryžiaus deklaracijos tikslams suteikta pirmenybė teikti finansavimą pagal programą „Erasmus+“ jau nuo 2016 m.

– Kova su rasizmu ir ksenofobija

Komisija, kaip Sutarčių sergėtoja, nuo 2015 m. gruodžio mėn. pradėjo tyrimus, susijusius su Pamatinio sprendimo 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis perkėlimu į nacionalinę teisę ir įgyvendinimu keliose valstybėse narėse, siekiant prirėkus pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą.

Tuo pačiu metu aktyviau vykdomi veiksmai, kuriais siekiama padėti valstybėms narėms **išplėtoti aktyvią tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo praktiką**, be kita ko, 2016 m. sudaryti naują ES aukšto lygio kovos su rasizmu, ksenofobija ir kitų formų nepakantumu darbo grupę, kuri palengvintų keitimąsi geriausios patirties pavyzdžiais, rengtų valstybėms narėms skirtas gaires ir paspartintų bendradarbiavimą su atitinkamais subjektais, įskaitant pilietinę visuomenę. Visų formų nepakantumo prevencija ir kova su šiuo reiškiniu tebėra pagrindinis prioritetas pagal Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą, o 2016 m. skiriant finansavimą ir toliau pirmenybė bus teikiama viešojo sektoriaus pareigūnų specialaus mokymo rėmimui, bus skatinama neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kurstymo incidentų stebėseną, pranešimas apie juos ir jų registravimas.

Be to, vykdydama tolesnę veiklą, tiesiogiai susijusią su 2015 m. spalio 1–2 d. surengtu **pirmu metiniu kolokviu pagrinđinių teisių klausimais**, Komisija paskyrė Kathariną von Schnurbein kovos su antisemitizmu koordinatorę, o Davidą Friggieri – kovos su neapykanta musulmonams koordinatoriumi. Abiem koordinatoriams pavestos pagrindinės užduotys – apie atitinkamoms bendruomenėms rūpimus klausimus informuoti Komisijos politinio lygmens asmenis ir padėti koordinuoti įvairių tarnybų pastangas įgyvendinant Komisijos visa apimančią politiką dėl rasizmo, ksenofobijos ir kitų formų nepakantumo. Koordinatoriai palaikys ryšius su valstybėmis narėmis, Europos Parlamentu, kitomis institucijomis ir atitinkamomis pilietinės visuomenės organizacijomis.

– ***Smurtą ir nepakantumą skatinančio neapykantos kurstymo internete plitimo problemos sprendimas***

Vykdam tolesnę veiklą, susijusią su 2015 m. spalio 1–2 d. surengtu pirmu metiniu kolokviu pagrinđinių teisių klausimais, pradėtas **ES dialogas su IT bendrovėmis, valstybėmis narėmis ir pilietinės visuomenės subjektais neapykantos kurstymo internete klausimais**. Šio ES dialogo tikslas – išnagrinėti, kaip būtų galima sustiprinti priešingų idėjų skleidimo plėtojimą, pašalinti esamas kliūti, kad būtų patobulintos veikiančios pranešimo sistemos, ir užtikrinti, kad būtų skubiai pašalintas neteisėtas smurtą skatinantis neapykantos kurstymo turinys, apsvarstyti „patikimų pranešėjų“ ir pilietinės visuomenės vaidmenį išsiaiškinant neapykantos kurstymo internete atvejus ir apie juos pranešant, taip pat padidinti skaidrumą taikant pranešimo ir pašalinimo procedūras.

Su neapykantos kurstymu internete susijęs darbas dera su 2015 m. gegužės mėn. pradėta įgyvendinti Bendrosios skaitmeninės rinkos strategija. Todėl imantis reglamentavimo atsakomųjų veiksmų, 2015 m. gruodžio 30 d. buvo užbaigtos viešos konsultacijos dėl platformų ir neteisėto turinio, kuriose buvo, *inter alia*, išnagrinėtas atleidimo nuo atsakomybės mastas Elektroninės prekybos direktyvoje, pranešimo bei veikimo procedūros ir rūpestingumo pareiga. Taip pat peržiūrima Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva, kurioje nustatytos taisyklės dėl neapykantą kurstančių transliacijų draudimo, visų pirma siekiant išnagrinėti direktyvos veiksmingumą integruotoje žiniasklaidos aplinkoje.

– *Informacinių priemonių rinkinys, skirtas pagarbai, tolerancijai ir nediskriminavimui propaguoti Europos Sąjungoje*

2015 m. gruodžio mėn. ES pagrindinių teisių agentūra (FRA) ir Austrijos Respublikos Federalinė vidaus reikalų ministerija Vienoje kartu surengė praktinį seminarą dėl geriausios patirties priemonių rinkinio, skirto pagarbai, tolerancijai ir nediskriminavimui Europos Sąjungoje propaguoti, plėtojimo. Seminare dalyvavo ES institucijų, nacionalinių bei vietos valdžios institucijų atstovai ir komunikacijos ekspertai, kurie specializuojasi kovos su rasizmu ir deradikalizacija bei tolerancijos, pagarbos ir nediskriminavimo propagavimo srityje. Padarytos šios pagrindinės išvados: komunikacija turi būti suprantama ne kaip kaip vienas pusė principu „iš viršaus į apačią“ grindžiama priemonė, o kaip dialogas, kurio partneriai turėtų būti įtraukti į tokių komunikacijos strategijų rengimą; pabrėžtas vietos subjektų vaidmuo; turi būti informuojama apie Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintas teises ir vertybes; reikia nuo reagavimo pereiti prie prevencijos ir skleisti ne tik priešingas, bet ir pozityvias idėjas. Šios išvados bus pristatytos atitinkamose Tarybos darbo grupėse ir atitinkamiems subjektams ES bei nacionaliniu lygmenimis. Į rezultatus taip pat bus atsižvelgta 2016 m. birželio mėn. įvyksiančiame FRA pagrindinių teisių forume.

III. BENDRADARBIAVIMAS SU MŪSU TARPTAUTINIAIS PARTNERIAIS

Gruodžio 14 d. Užsienio reikalų tarybos (FAC) posėdyje surengta diskusija dėl ES išorės kovos su terorizmu prioritetų ir susitarta, kaip akcentuota vyriausiosios įgaliotinės iš anksto išplatintame laiške, kad reikia skubiai įgyvendinti 2015 m. vasario 9 d. FAC išvadas dėl kovos su terorizmu. Vyriausiosios įgaliotinės laiške daug dėmesio skirta tam tikriems prioritetiniams regionams, kuriuose teroristinių grupių keliama grėsmė ES interesams yra akivaizdžiausia (Artimieji Rytai ir Šiaurės Afrika, Turkija ir Vakarų Balkanai), ir nurodyti tam tikri teminiai prioritetai, įskaitant kovą su smurtiniu ekstremizmu bei teroristų finansavimu ir aviacijos saugumą.

– *Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos (MENA) regionas ir Turkija*

Kovos su terorizmu priemonių rinkiniai yra pasiekę įvairius derinimo su tam tikromis prioritetinėmis MENA regiono šalimis ir **Turkija** etapus.

Rengiamas vyriausiosios įgaliotinės ir pirmininko pavaduotojos F. Mogherini laiškas Tuniso Ministrui Pirmininkui, kuriame bus išdėstytas išsamus **Tunisui** siūlomų kovos su terorizmu priemonių rinkinys, dėl kurio buvo susitarta 2015 m. lapkričio 26 d. Politinio ir saugumo komiteto (PSK) posėdyje. Lygiagrečiai toliau dirbama siekiant įgyvendinti priemonių rinkinyje nustatytus veiksmus. Tunisas paskyrė 23 mln. EUR vertės saugumo sektoriaus reformos programos koordinatorių, kad būtų galima pradėti šios programos įgyvendinimą. 2015 m. gruodžio mėn. Komisija priėmė sprendimą dėl ekspertų siuntimo į Tuniso valdžios institucijas finansavimo siekiant padėti parengti ir įgyvendinti visapusišką požiūrį į kovą su terorizmu. 2016 m. sausio mėn. pradėtas įgyvendinti projektas, skirtas teisminei kovos su terorizmu struktūrai remti (ilgalaikė 300 000 EUR vertės priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos). 2015 m. gruodžio mėn. Komisija priėmė sprendimą dėl projekto, skirto bendruomenės dalyvavimo užtikrinant sienų saugumą bei sienų valdymą skatinimui ir realių pragyvenimo alternatyvų propagavimui marginalizuotose pasienio bendruomenėse; šį projektą įgyvendina Danijos pabėgėlių reikalų taryba / Danijos išminavimo grupė ir „International Alert“, bendradarbiaudami su tam tikromis vietos nevyriausybinėmis organizacijomis. Pagal projektą PREV-UE (radikalizacijos prevencija) vykdoma mokymo veikla.

Tuniso valdžios institucijų prašymu, 2016 m. sausio mėn. įvyko TAIEX atstovų vizitas siekiant išnagrinėti galimybes teikti ES paramą kovos su terorizmu / saugumo struktūros pajėgumus radikalizacijos prevencijos srityje. Rengiamasi Informacijos apie radikalizaciją tinklo atstovų vizitui. Be to, Tuniso delegacija pakviesta kovo mėn. atvykti pažintinio vizito į Eurojusto patalpas siekiant išsiaiškinti bendradarbiavimo stiprinimo būdus. Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose skatinamas propaguojant Europos Tarybos dokumentus.

Gruodžio 15–17 d. ES kovos su terorizmu koordinatorius ir EIVT generalinio sekretoriaus pavaduotojas apsilankė **Jordanijoje**. Susitikimuose paaiškėjo, kad Jordanijos valdžios institucijos yra itin suinteresuotos tvirtesniu bendradarbiavimu kovos su teroristų finansavimu, sienų ir aviacijos saugumo ir kovos su smurtiniu ekstremizmu srityse. Siekdama aiškiai susitarti dėl bendrų prioritetų, Jordanijos vyriausybė sutiko kovo 15 d. surengti praktinį seminarą kovos su terorizmu tema, į kurį būtų pakviesti valstybių narių ekspertai.

Turėtų būti parengtos bendros veiksmų gairės, kuriose būtų akcentuotas esamo bendradarbiavimo mastas (įskaitant 10 mln. EUR vertės projektą, skirtą tiek Jordanijos vyriausybei, tiek pilietinės visuomenės gebėjimų spręsti smurtinio ekstremizmo problemą stiprinimui) ir nurodytos naujos bendradarbiavimo kovojant su terorizmu sritys, įskaitant gebėjimų stiprinimo projektus, teismo bendradarbiavimo baudžiamosios bylose skatinimą pasitelkiant Europos Tarybos dokumentus, ir veiklą, kurioje dalyvautų ES agentūros, įskaitant Europolą ir Europos policijos koledžą (CEPOL). Gruodžio mėn. pradžioje Informacijos apie radikalizaciją tinklo atstovų delegacija apsilankė Jordanijoje, kad apsvaistytų radikalizacijos kalėjimuose problemą.

2016 m. sausio 26–27 d. **Libane** surengtas dialogas kovos su terorizmu tema. Dialoge dalyvavo šie ES atstovai: ES kovos su terorizmu koordinatorius, EIVT generalinio sekretoriaus pavaduotojas ir Migracijos ir vidaus reikalų generalinio direktorato saugumo reikalų direktorius, taip pat Europolo, CEPOL ir FRONTEX atstovai. Šiuo metu ES ir Libano valdžios institucijos baigia derinti veiksmų gaires dėl bendradarbiavimo kovojant su terorizmu. Taip bus prisidėta prie tvirtesnio bendradarbiavimo šiose srityse: kovos su smurtiniu ekstremizmu, teisingumo ir teisėsaugos, teismo bendradarbiavimo baudžiamosios bylose, aviacijos saugumo ir kovos su teroristų finansavimu. Abi šalys pritarė tam, kad ES agentūroms, konkrečiai – Europolui ir CEPOL, gali tekti svarbus vaidmuo formuojant tvirtesnes teisėsaugos sąsajas. Remdamasi šiomis veiksmų gairėmis ES parengs Tuniso modeliu grindžiamą išsamų kovos su terorizmu rėmimo priemonių rinkinį Libanui.

2016 m. vasario 16–17 d. ES kovos su terorizmu koordinatorius ir EIVT generalinio sekretoriaus pavaduotojas apsilankė **Alžyre**. Aukšto lygio susitikimuose su Magribo ir Sahelio reikalų, užsienio reikalų, vidaus ir religinių reikalų ministrais ir Teisingumo ministerijos aukšto lygio pareigūnais buvo padėtas pagrindas susitarimui iki 2016 m. vasaros surengti praktinį seminarą kovos su terorizmu tema siekiant nustatyti konkrečias būsimo bendradarbiavimo kovojant su terorizmu sritis. Galimos būsimo bendradarbiavimo sritys apima kovos su terorizmu baudžiamosios justicijos priemonėmis metodą, paramą specializuotoms teisminėms kovos su terorizmu struktūroms, radikalizacijos prevenciją / deradikalizaciją, krizių valdymą po teroristinių išpuolių, Alžyro prisijungimą prie Europos Tarybos konvencijų, teisinių tekstų rengimą, glaudesnę bendradarbiavimą su ES agentūromis ir bendradarbiavimą siekiant užtikrinti gebėjimų stiprinimą regiono šalyse. Alžyras pasiūlė pradėti strateginį dialogą saugumo ir kovos su terorizmu klausimais. ES pasinaudos Alžyro ekspertine patirtimi, visų pirma deradikalizacijos srityje. 2015 m. gruodžio mėn. į ES delegaciją Alžyre atsiųstas kovos su terorizmu / saugumo klausimų ekspertas. PSK / COSI bus informuoti apie vizitą kovo 3 d. ir pateiks tolesnių rekomendacijų dėl tolesnės veiklos.

Po 2015 m. birželio mėn. įvykusio praktinio seminario kovos su terorizmu tema, kuriame dalyvavo **Turkija**, 2016 m. pavasarį planuojama pradėti atnaujintą tikslinį dialogą dėl kovos su terorizmu siekiant baigti derinti susitarimą, kuriuo būtų įtvirtintas ES ir Turkijos bendradarbiavimas kovojant su terorizmu tam tikrose svarbiausiose srityse. Po 2016 m. vasario mėn. pradžioje įvykusio Europolo grupės vizito į Ankarą Europolo valdyba patvirtino pasiūlymą dėl kuo skubesnio Turkijos ryšių palaikymo pareigūno komandiravimo į Europolą. ES taip pat baigia derinti pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, finansuojamą projektą dėl ES ir Turkijos bendrų veiksmų kovojant su užsienio teroristų kovotojų keliamomis grėsmėmis veiksmingumo stiprinimo. Tai padės didinti Turkijos pasienio tarnybų informuotumą apie grįžtančių užsienio teroristų kovotojų keliamos imigracijos problemos sprendimą. Rengiamasi Informacijos apie radikalizaciją tinklo atstovų vizitui į Ankarą.

Padaryta pažanga įgyvendinant tam tikrus 2015 m. pradėtus projektus kovos su terorizmu srityje: pagal trumpalaikę priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, finansuojamą projektą dėl **ES ir MENA regiono partnerystės kovos su terorizmu mokymo srityje** (daug dėmesio skiriant Tuniso, Libano, Jordanijos ir Turkijos pareigūnų mokymui kovos su terorizmu klausimu ir MENA regiono partnerių mainams bei pažintiniams vizitams); šį projektą įgyvendina CEPOL, o įgyvendinimo veikla pradėta 2016 m. vasario mėn. (18 mėn. trukmės, 2,5 mln. EUR biudžetas); **strateginės komunikacijos** projektą, kuriame daug dėmesio skiriama Tunisui, Marokui bei Libanui ir kurį įgyvendina Britų taryba / RICU; projektas pradėtas įgyvendinti 2015 m. lapkričio mėn. (18 mėn. trukmės, 3,5 mln. EUR biudžetas).

Siekdama padėti Tuniso valdžios institucijoms projekto grupė jau pradėjo darbą ir informacijos rinkimo tikslu ateinančiomis savaitėmis apsilankys Beirute ir Rabate. Irako saugumo agentūrų dalijimosi informacija ir veiklos koordinavimo mechanizmams, taip pat jų žmogaus teisių reikalavimų laikymuisi remti, bendradarbiaujant su nacionaliniu patarėju saugumo klausimais 2015 m. lapkričio mėn. į **Iraką** išsiųsta projekto grupė (18 mėn. trukmės, trumpalaikė priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, 3,5 mln. EUR biudžetas).

EIVT vadovaujama **Arabų strateginės komunikacijos darbo grupė** parengė veiksmų planą ir rengia bandomąsias iniciatyvas atrinktose MENA regiono šalyse ir buveinėje; ši grupė bendradarbiauja įgyvendinant kitus susijusius projektus, kuriuose itin daug dėmesio skiriama jaunimui. Vadovaujant vyriausiajai įgaliotinei ir pirmininko pavaduotojai F. Mogherini rengiama Jaunimo ir kovos su radikalizacija Europoje ir MENA šalyse iniciatyva. Švietimo ir kultūros generalinis direktoratas nagrinėja galimybes **išplėsti virtualius studentų mainus** su MENA regionu pasinaudojant esamu iniciatyvos „eTwinning“ tinklu, kuris jau veikia Tunise; šioje internetinėje platformoje šiuo metu yra užsiregistravę apie 300 mokytojų ir 85 mokyklos.

Remdamasi ES kovos su terorizmu koordinatoriaus parengtu dokumentu, 2015 m. lapkričio ir gruodžio mėn. COSI surengė dvi diskusijas dėl **intensyvesnio TVR priemonių ir agentūrų paslaugų naudojimo MENA regione**.

ES toliau remia JT specialiojo atstovo Staffano de Mistura pastangas tarpininkauti siekiant rasti politinį **Sirijos konflikto** sprendimą įtraukiant regiono valstybes. ES taip pat rėmė vasario 4 d. įvykusią Londono konferenciją dėl Sirijos, kurioje prisiimti nauji įsipareigojimai skirti apie 11 mlrd. USD siekiant padėti regionui atsigausti po Sirijos konflikto sukeltos traumos. Skyrus pažadėtą paramą prie Sirijos sienų esančioms šalims, kurioms teko didžiulė humanitarinė našta, turėtų būti padedama spręsti stiprėjančios radikalizacijos problemą. **Rengiamuose ES susitarimų su Jordanija ir Libanu** projektuose bus akcentuota veiksmingo bendradarbiavimo kovojant su terorizmu svarba, taip pat poreikis padaryti daugiau pažangos sprendžiant socialinius bei ekonominius klausimus ir priimant pabėgėlius.

Atlikus galutinį Komisijos finansuojamo kovos su terorizmu **Sahelio** regione projekto (ilgalaikė priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos) įvertinimą paaiškėjo, kad šis projektas padėjo įgyvendinti ES Sahelio strategiją ir ES kovos su terorizmu strategiją. Dėl šio projekto Sahelio regione sustiprėjo pasitikėjimas ES kaip saugumo srities subjektu. Šiuo metu **Afrikoje** regioniniu ir šalių lygmeniu įgyvendinami arba rengiami keli pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, finansuojami projektai. Prioritetai apima smurtinio ekstremizmo prevenciją, baudžiamosios justicijos paramą kovojant su terorizmu, pedagoginę paramą medresėms ir bendrus kovos su terorizmu aspektus.

– *Vakarų Balkanai*

Svarbiausios regione išliekančios problemos – prevencija (be kita ko, kalėjimuose), įtartinis (užsienio teroristų kovotojų) kelionės, šaunamieji ginklai ir terorizmo finansavimas. 2015 m. gruodžio 3–4 d. TVR taryba priėmė išvadas dėl integruojamojo ir papildomojo požiūrio į kovą su terorizmu ir smurtiniu ekstremizmu Vakarų Balkanuose (dok. 11625/3/15) ir susitarė įgyvendinti ES valstybių narių grupės, vadovaujamos Slovėnijos ir Austrijos, parengtą ES iniciatyvos dėl kovos su terorizmu Vakarų Balkanų regione 2015–2017 m. integruotą veiksmų planą. Laikantis šio saugumo valdymo požiūrio siekiama regione koordinuoti kovos su terorizmu / smurtiniu ekstremizmu veiklą ir iniciatyvas politiniu lygmeniu Regioninėje bendradarbiavimo taryboje (RBT platforma), strateginiu lygmeniu – įgyvendinant Susitarimą dėl policijos bendradarbiavimo Pietryčių Europoje (RBT Pietryčių Europos platforma) ir operatyviniu lygmeniu – įgyvendinant kovos su terorizmu iniciatyvą (KTI platforma).

Komisija finansiškai remia ES iniciatyvos dėl kovos su terorizmu Vakarų Balkanų regione įgyvendinimą pasitelkdama Pasirengimo narystei pagalbos priemonę. Bus svarbu ateinančiais metais toliau teikti ir didinti šią paramą, be kita ko, skubiai suteikti RAN ekspertinės patirties. Jau pradėtas darbas siekiant nustatyti tinkamiausią RAN paramos teikimo būdą.

– *Aviacijos saugumas*

2015 m. spalio 31 d. „Metrojet“ skrydžio virš centrinės Sinajaus pusiasalio dalies metu ir vasario 9 d. skrydžio iš Mogadišo metu įvykdyti teroristiniai išpuoliai yra akivaizdus priminimas apie teroristų keliamą grėsmę aviacijos saugumui. Po „Metrojet“ incidento Komisija padėjo koordinuoti valstybių narių, ES įstaigų ir tarptautinių partnerių tarpusavio dalijimąsi informacija. Keliose valstybėse narėse taip pat surengtos diskusijos siekiant išnagrinėti galimybes laikytis bendro požiūrio.

2015 m. lapkričio 1 d. pradėtas įgyvendinti ketverių metų trukmės projektas **civilinės aviacijos saugumo Afrikoje ir Arabijos pusiasalyje (CASE)** srityje. Šį gebėjimų stiprinimo projektą finansuoja Komisija (7,5 mln. EUR vertės ilgalaikė priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos) ir jį įgyvendina Europos civilinės aviacijos konferencija, remdamasi valstybių narių ekspertine patirtimi (trumpalaikės ekspertų komandiruotės). 2016 m. vasario 3 d. surengtas pirmas CASE projekto iniciatyvinės grupės susitikimas.

ES turėtų apsvarstyti galimybę skubiai suteikti paramą tiems MENA regiono (apimant ir platesnę teritoriją) oro uostams, kuriais intensyviausiai naudojasi Europos piliečiai; ši parama galėtų būti teikiama įgyvendinant CASE projektą arba taikant papildomas paramos priemones.

– *Kova su smurtiniu ekstremizmu*

Kova su smurtiniu ekstremizmu yra vienas iš svarbiausių tam tikrose prioritetinėse šalyse ir regionuose rengiamų / įgyvendinamų ES išorės veiksmų projektų aspektų. Įgyvendinant projektą dėl ES kovos su terorizmu stebėsenos rėmimo mechanizmo (MORSE), 2015 m. lapkričio mėn. buvo atlikta analizė, kurioje akcentuota, kad ES kovos su terorizmu / smurtiniu ekstremizmu projektams visame pasaulyje išleido apie 142 mln. EUR. Sausio 13 d. ES surengė neformalų susitikimą su JAV atstovais kovos su smurtiniu ekstremizmu klausimais, kuriame buvo apsvarstytas veiksmų koordinavimas. Panašias konsultacijas numatoma surengti ir su kitais svarbiausiais partneriais.